

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, O. P. S., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**BEZPEČNOSTNÍ POLITIKA ČLENSKÝCH STÁTŮ
EVROPSKÉ UNIE V NATO**

Autor práce:	Jan Jiroušek
Studijní obor:	Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě
Forma studia:	Prezenční
Vedoucí práce:	Ing. Jiří Dušek, Ing., Ladislav Skořepa, Ph.D.
Katedra:	Katedra evropských studií a veřejné zprávy

2009

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně s využitím uvedených pramenů a literatury.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna ke studijním účelům.

.....

Děkuji vedoucím bakalářské práce Ing. Jiřímu Duškovi a Ing. Ladislavu Skořepovi, Ph.D. za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

Obsah

ÚVOD	6
1 CÍL A METODIKA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE	7
2 PRAVOMOCI A POVINNOSTI JEDNOTLIVÝCH ČLENŮ EVROPSKÉ UNIE V NATO	8
2.1 Historie vzniku spolupráce v rámci evropské bezpečnosti	8
2.2 Základní povinnosti vyplývající z Washingtonské smlouvy	9
2.3 První západoevropské země v Severoatlantické alianci.....	10
2.3.1 Belgie	10
2.3.2 Francie.....	11
2.3.3 Lucembursko.....	11
2.3.4 Nizozemsko.....	12
2.3.5 Velká Británie	12
2.3.6 Dánsko	12
2.3.7 Itálie.....	13
2.3.8 Portugalsko.....	13
2.4 První rozšíření NATO o Řecko.....	13
2.5 Druhé rozšíření NATO o Německo	14
2.6 Třetí rozšíření NATO o Španělsko	14
2.7 Čtvrté rozšíření NATO o Českou republiku, Polsko a Maďarsko	15
2.7.1 Česká republika.....	15
2.7.2 Polsko.....	15
2.7.3 Maďarsko	16
2.8 Páté rozšíření NATO o Bulharsko, Estonsko, Litvu, Lotyšsko, Rumunsko, Slovensko a Slovinsko	16
3 ZMĚNY POLITICKÝCH PRIORIT EVROPSKÉ UNIE VŮČI NATO NA ZÁKLADĚ SMLOUVY O EVROPSKÉ UNII	17
3.1 Druhý pilíř Evropské unie.....	18
3.1.1 Cíle bezpečnostní politiky Evropské unie.....	18
3.2 Instituce zabývající se bezpečnostní politikou.....	19
3.2.1 Evropská rada.....	19
3.2.2 Rada Evropské unie.....	19
3.2.3 Evropská komise	20
3.2.4 Evropský parlament	20
3.3 Sloučení Společné zahraniční a bezpečnostní politiky Evropské unie s politikou NATO.....	21
4 ČLENSTVÍ V EVROPSKÉ UNII A V NATO – VÝZNAM A ALOKACE FINANČNÍCH PROSTŘEDKŮ	22
4.1 Význam členství v Evropské unii	22
4.2 Finanční prostředky Evropské unie.....	23
4.2.1 Příspěvky jednotlivých členských států	23
4.2.2 Finanční perspektiva na období 2007-2013	27
4.2.3 Cíle vývoje Evropské unie v oblasti financí	28
4.3 Význam členství v NATO.....	28
4.4 Finanční prostředky Severoatlantické aliance.....	29

4.4.1 Příspěvky jednotlivých států do rozpočtu NATO	30
4.5 Program bezpečnostních investic Severoatlantické aliance	31
4.6 Rozpočet organizací NATO	32
4.7 Spokojenost s rozpočtovými pravidly NATO	33
5 VZTAH EVROPSKÉ UNIE KE SVĚTOVÝM OBRANNÝM ORGANIZACÍM	
.....	34
5.1 Vztah Evropské unie a Západoevropské unie	34
5.2 Vztah Evropské unie a NATO	34
5.2.1 Evropská bezpečnostní a obranná politika a NATO	35
5.2.2 Výzbroj a síly rychlé reakce	35
5.3 NATO a OSN	36
5.3.1 Zdokonalení spolupráce mezi NATO a OSN	37
6 PERSPEKTIVY ROZŠÍŘOVÁNÍ EVROPSKÉ UNIE A NATO	39
6.1 Rozšiřování Evropské unie	39
6.1.1 Vývoj jednání Turecka s EU	39
6.1.2 Vývoj jednání Chorvatska s EU	40
6.1.3 Vývoj jednání Makedonie s EU	41
6.1.4 Vztah Švýcarska k budoucímu členství v EU	41
6.1.5 Vztah Ruska k rozšiřování Evropské unie	41
6.2 Rozšiřování NATO	42
6.2.1 Vývoj jednání Makedonie a NATO	42
6.2.2 Vztah Rakouska k budoucímu členství v NATO	43
6.2.3 Vztah Ruska k rozšiřování NATO	43
ZÁVĚR.....	45
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	46
SEZNAM ZKRATEK.....	49
SEZNAM PŘÍLOH.....	50
ABSTRAKT	55
ABSTRACT	56

ÚVOD

Evropský kontinent jako celek prochází zvláště v posledních desetiletích závažnými změnami. Evropské státy od druhé poloviny padesátých let až dodnes postupně uskutečňovaly důležité správní reformy založené na principech demokratizace, decentralizace, dekoncentralizace a na uplatňování zásady subsidiarity.¹

Otázka bezpečnosti členských států Evropské unie by měla být řešena na prvním místě před ostatními problémy. Bezpečnost si každý stát musí zajistit sám. Výhodou členských států Severoatlantické aliance je, že jejich bezpečnost je zajištěna prostřednictvím článku 5 Washingtonské smlouvy. Tento článek obsahuje, že pokud bude jeden z členů Severoatlantické aliance napaden, bude tento čin považován jako za útok proti všem. V dnešní době se stává výhodou v zabezpečování bezpečnosti státu být členem Evropské unie, která prostřednictvím Společné zahraniční a bezpečnostní politiky je schopna zajišťovat obranu svých členů. Tato činnost je úzce svázána se Severoatlantickou aliancí. Důvodem je, že ozbrojené síly evropských států v NATO jsou zavázány plnit úkoly Severoatlantické aliance, ale v případě nutnosti budou tyto síly rozděleny a použity v misích Evropské unie. Vytvořením Společné zahraniční a bezpečnostní politiky Evropská unie řeší narůstající vnější ohrožení vzniklé z rozšiřování.

Toto téma jsem si vybral z důvodu prohloubení svých znalostí v bezpečnosti členských států Evropské unie. Chtěl bych se otázkami bezpečnosti zabývat i po dokončení vysokoškolského studia.

¹ LACINA, K., RÝZNAR, L., MANDYSOVÁ, I. *Evropská integrace*. Pardubice : Univerzita Pardubice, 2002. 121 s.

1 CÍL A METODIKA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Bakalářská práce znázorní analýzu pravomocí a povinností jednotlivých členů Evropské unie v NATO ke společné bezpečnostní a obraně politice. Analýza bude vymezena jednotlivými body dle postupného rozšiřování Severoatlantické aliance. Dále se bude zabývat vztahem Evropské unie k NATO a k dalším světovým organizacím. Pokusí se znázornit přehled finančních prostředků EU a NATO.

Při zpracovávání této práce budu vycházet z literatury zabývající se problematikou EU a NATO, avšak nejvýznamnějším zdrojem informací pro tuto bakalářskou práci bude elektronické Informační centrum o NATO, které obsahuje nepřehledné množství informací o této světové organizaci i o jejích členských státech. Je možné zde najít i seznam kandidátských zemí Severoatlantické aliance. Neméně důležitým informačním zdrojem bude i Washingtonská smlouva a publikace Česká republika v NATO, v ní je smlouva uvedena.

2 PRAVOMOCI A POVINNOSTI JEDNOTLIVÝCH ČLENŮ EVROPSKÉ UNIE V NATO

2.1 Historie vzniku spolupráce v rámci evropské bezpečnosti

Od konce II. světové války až po podepsání Severoatlantické smlouvy, kdy v Evropě nastala hospodářská krize, vznikají obavy západoevropských států a Spojených států amerických vůči expanzionistické politice SSSR. Potom, co se vlády západoevropských zemí zhostily svých poválečných závazků snížit početní stavy a demobilizovat své vojenské síly, byly stále více znepokojovány, protože bylo evidentní, že vedení Sovětského svazu usiluje o zachování své ozbrojené moci v plném rozsahu. Kromě toho, s přihlédnutím ke zřejmým ideologickým cílům Komunistické strany Sovětského svazu, bylo jasné, že výzvy k respektování Charty Spojených národů a mezinárodních dohod dosažených na konci války nebudou zárukou národní suverenity a nezávislosti demokratických států čelících hrozbě zahraniční agrese nebo vnitřního rozvratu. Toto vnucování nedemokratických forem vlády spojené s potlačováním nekomunistické opozice a základních lidských i občanských práv a svobod v mnoha státech střední a východní Evropy i jinde ve světě, bylo západoevropskými státy nepřijatelné.²

Velká Británie společně s Francií si byly vědomi, že ochrana Západu před případnou novou německou agresí či aktuálnější sovětskou spočívá v angažovanosti Spojených států amerických v evropských obranných strukturách. Pokud však chtěli Spojené státy skutečně do Evropy přivést, museli se nejprve o vznik takovýchto organizací zasloužit. K prvním, víceméně neformálním, jednáním mezi Británií a Francií došlo koncem roku 1946. Jednání nakonec přinesla kýžené plody. 4. března 1947 byly v Dunkerque podepsány dohody mezi oběma státy, které se týkaly vzájemných konzultací v hospodářských otázkách a společných vojenských akcích v případě agrese.³

Následné dramatické politické události, které nastaly v období 1947 až 1949, vynesly obavy západoevropských států ještě více do popředí.⁴ Šlo o přímé ohrožení suverenity Norska, Řecka, Turecka a dalších západoevropských zemí, únorový převrat v

² FIDLER, J., MAREŠ, P. *Dějiny NATO*. Praha : Litomyšl : Paseka, 1997. 243 s.

³ BĚLINA, P. *Dějiny evropské civilizace II*. Praha : Paseka, 1995. 372 s.

⁴ NÁLEVKA, V. *Světová politika ve 20. století II*. Praha : Nakladatelství Aleš Skřivan, 2000. 270 s.

roce 1948 v Československu a nezákonnou blokadou Berlína, která začala v dubnu téhož roku. Západoevropské státy, které prodělaly těžkou zkušenost o pár let dříve s Německem, už nebyly ochotny dopustit něco podobného a rozhodly se možné hrozbě tentokrát z Východu čelit. Jejich odhodlání potvrdil podpis Bruselské dohody v březnu 1948 - Belgie, Francie, Lucembursko, Nizozemsko a Spojené království se tak rozhodly vytvořit společný obranný systém a posílit vzájemné vazby způsobem, který jim umožní v budoucnu odolávat ideologickým, politickým a vojenským hrozbám vůči jejich bezpečnosti.

Už předem bylo jasné, že k odvrácení hrozby ze strany Sovětského svazu spolupráce západoevropských států nepostačuje. To bylo zřejmě jedním z důvodů, proč se proces kolektivní bezpečnosti nezastavil v tomto bodě. Zkušenost dvou světových válek nutila západní Evropu pokusit se o připoutání Spojených států amerických k evropské bezpečnosti pevnějšími pouty, než byly dosavadní nezávazné deklarace. Potřebu silného spojence pro úkol zajištění bezpečnosti západní Evropy cítila nejsilněji Velká Británie, která vyšla z válečného konfliktu výrazně oslabená. Proto poté následovala jednání se Spojenými státy a Kanadou o vytvoření jednotné Severoatlantické aliance, založené na zárukách bezpečnosti a vzájemných závazcích mezi Evropou a Severní Amerikou. Výsledkem bylo podepsání Washingtonské smlouvy 4. dubna 1949 státy: Belgií, Francií, Lucemburskem, Nizozemskem, Velkou Británií, Dánskem, Itálií, Portugalskem a některými dalšími zeměmi, které nepatří do Evropské unie.⁵

2.2 Základní povinnosti vyplývající z Washingtonské smlouvy

Washingtonská smlouva představovala počátek systému kolektivní bezpečnosti, založené na partnerství podepisujících států.⁶ Tato smlouva měla ovšem stále ještě daleko k funkční vojenské organizaci. K uspíšení jejího budování přispěly události bezprostředně následující. Nejprve podařený sovětský výzkum a zkoušky jaderné bomby v roce 1949, dále pak události na Dálném východě po vypuknutí korejské války v létě roku 1950. NATO se stalo mimo jiné nástrojem politiky Spojených států amerických v zadržování komunismu. Pro západoevropské státy bylo však důležitější, že sovětská moc byla alespoň částečně vyvážena.⁷

⁵ FIDLER, J., MAREŠ, P. *Dějiny NATO*. Praha : Litomyšl : Paseka, 1997. 243 s.

⁶ MATĚJKA, D. *Česká republika v NATO*. Praha : Ústav mezinárodních vztahů, 1999. 100 s.

⁷ NÁLEVKA, V. *Světová politika ve 20. století II*. Praha : Nakladatelství Aleš Skřivan, 2000. 270 s.

Státy podepisující Washingtonskou smlouvu potvrzují svoji víru v cíle a zásady Charty OSN a musejí hájit svobodu a kulturu svých národů, založenou na zásadách demokracie, svobody jednotlivce a právního uspořádání. Jejich snahou je podporovat stabilitu a blahobyt národů v severoatlantickém prostoru. Zavazují se spojit své úsilí o kolektivní obranu a zachování míru a bezpečnosti.⁸ Zvláště aktuální je článek 5 z této smlouvy, z kterého vyplývá, že ozbrojený útok proti jednomu nebo více členů bude považován za útok proti všem.

Členové Evropské unie, Severoatlantické aliance a zároveň i OSN nesmí zapomínat na článek 103, který říká, že závazky Charty OSN mají přednost před všemi ostatními závazky.⁹

2.3 První západoevropské země v Severoatlantické alianci

2.3.1 Belgie

Tato země je jedním ze států zakládajících jak Evropskou unii, tak Severoatlantickou alianci. Podílela se na formování a zrodu dosavadního vzhledu zmiňovaných organizací. Od počátku roku 1988 prošly belgické ozbrojené síly rozsáhlou reorganizací, ale hlavní fáze začala až po skončení studené války s přihlédnutím k novým strategickým poměrům a reformě NATO. Původní stavy ozbrojených sil Belgie byly na tomto základě redukovány o 20 %. Podíl výdajů na obranu klesl z 3 % až na 1,5 % HDP. Základní vojenská služba byla v roce 1994 zrušena a armáda se stala plně profesionální.

Povinnosti Belgie v NATO jsou především provádění mírových a humanitárních misí a zajišťování obrany prostoru NATO. V minulosti se účastnila mírové operace v bývalé Jugoslávii či v Somálsku. Dále je vojenský pozorovatel OSN například v Palestině a Namibii.¹⁰

⁸ MATĚJKA, D. *České republika v NATO*. Praha : Ústav mezinárodních vztahů, 1999. 100 s.

⁹ KRÁTKÝ, K. *Česká republika a Organizace spojených národů*. Praha : Ústav mezinárodních vztahů, 1995. 62 s.

¹⁰ *Členské země NATO*. [online]. Praha: Informační centrum o NATO, 2004. [cit. 20. října 2008]. Dostupné na WWW: <<http://www.nato.cz/clenove.html>>.

2.3.2 Francie

Důvodem proč se Francie rozhodla odstoupit z vojenských struktur NATO v roce 1966, byli nejednotné názory v zajišťování obrany a bezpečnosti prostřednictvím NATO či Evropskou bezpečnostní a obrannou politikou.¹¹

V roce 2002 armáda Francie ukončila reformu svých ozbrojených sil, kterou dosáhla zrychlení schopnosti armády zasahovat v různých částech světa. Prostředkem byla redukce početních stavů, zejména pozemního vojska (z celkového počtu 180 pluků zbylo kolem 110) a redislokace a úplná profesionalizace armády. Francie přehodnotila i svou jadernou doktrínu. Ze tří jaderných útoků: vzdušného, pozemního a námořního, zbyli pouze vzdušné a námořní.

Povinnosti Francie v NATO jsou obrana svrchovanosti a územní celistvosti státu, obrana prostoru NATO podle čl. 5 Washingtonské smlouvy provádění mírových a humanitárních misí. V minulosti se účastnila mírových operací a pozorování v různých částech světa pod záštitou OSN a OBSE a to v bývalé Jugoslávii, v Albánii, v Angole, v Egyptu, v Gruzii, v Libanon či v západní Africe.

Francie by do budoucna měla v NATO splnit především tyto body:

- ⇒ účastnit se plánování a řízení operací,
- ⇒ sladit francouzské standardy, koncepty a doktríny se svými spojenci – nejen s USA, ale především se svými nejbližšími partnery Velkou Británií a Německem,
- ⇒ posílit roli vlastního obranného průmyslu a zajistit mu účast na programech budování strategických přepravních kapacit, systému spojení, průzkumu a protiraketové obrany.

2.3.3 Lucembursko

Lucembursko je členem NATO, OSN, EU, ZEU, OBSE, Rady Evropy a dalších. Povinností armády Lucemburska v NATO je především včasná výstraha napadení před útokem a k tomu mu slouží 18 letounů a 800 příslušníků pozemního vojska. Tyto ozbrojené síly jsou plně profesionální. V minulosti se účastnilo například mise v bývalé Jugoslávii.

¹¹ FIDLER, J., MAREŠ, P. *Dějiny NATO*. Praha : Litomyšl : Paseka, 1997. 243 s.

2.3.4 Nizozemsko

Rokem 1991 přicházejí do ozbrojených sil Nizozemska zásadní změny díky Bílé knize. Rozdíl vzniká v úloze a organizaci armády a přehodnocení obraných priorit. Probíhající reforma Nizozemské armády má především za úkol omezit velikost a změnit její charakter tak, aby byla vysoce mobilní a připravena k nasazení kdekoliv na světě. Probíhající změny vyplývají ze změny postoje NATO v určení primárních hrozeb, které jsou terorismus a zbraně hromadného ničení.¹²

Jako člen NATO jsou ozbrojené síly Nizozemska především zaměřeny na rychlé reagování na krize v různých částech světa a na mírové operace. V minulosti se účastnilo například mírové operace v bývalé Jugoslávii.

2.3.5 Velká Británie

Díky Velké Británii a dalším zemím vzniká v roce 1949 Severoatlantická organizace, jak už bylo řečeno výše. Na jejím území se nachází velitelství sil NATO v severozápadní Evropě v High Wycombe, velitelství námořních sil NATO v severozápadní Evropě v Northwoodu, velitelství sil NATO v severozápadní Evropě v High Wycombe a velitelství sil NATO ve východním Atlantiku. Armáda je plně profesionalizována.¹³

Účastnila se některých mírových operací v bývalé Jugoslávii, Bahrajnu, Saudské Arábii a Turecku.

2.3.6 Dánsko

Hlavní poslání dánských ozbrojených sil je obrana státu a prostoru NATO, mírové a humanitární operace pod záštitou OSN a OBSE a předcházení válečným konfliktům. Dánsko zatím nechce přejít na profesionální armádu.

Dánsko se účastnilo mírových operací v bývalé Jugoslávii a Albánii. Bylo také vojenský pozorovatel OSN v Iráku, Kuvajtu, Gruzii, Pákistánu a Tádžikistánu. Také pomohlo vybudovat baltský mírový prapor pro společné operace v rámci atlantického projektu Partnerství pro mír.

¹² KŘÍŽ, Z. *Adaptace Severoatlantické aliance na nové mezinárodní bezpečnostní prostředí*. Brno : Mezinárodní politologický ústav Masarykovy univerzity, 2006. 217 s.

¹³ *Členské země NATO*. [online]. Praha: Informační centrum o NATO, 2004. [cit. 20. října 2008]. Dostupné na WWW: <<http://www.nato.cz/clenove.html>>.

2.3.7 Itálie

Reforma armády Itálie vychází ze závazků vůči NATO. Byla zahájena v roce 1997. Změny se týkají především systému velení a kontroly. Z toho vyplývá, že se značně posílí pravomoci náčelníka generálního štábu obranných sil. Nově se zřizuje Společné operativní velitelství. Cíle reformy jsou snížení početních stavů, dále pak reorganizování pozemní, zejména polní vojsk.¹⁴

Povinnosti armády v NATO jsou brány s ohledem na probíhající reformu a to s důrazem na lepší připravenost na nové úkoly a na rychlé nasazení v různých částech světa. V minulosti se účastnila mírové operace v bývalé Jugoslávii a operace v Albánii. Ozbrojené síly Itálie také plnily povinnost jako pozorovatelé OSN v Iráku, na Středním východě, Západní Sahaře aj.

2.3.8 Portugalsko

Rokem 1991 Portugalsko začalo reformovat své ozbrojené síly a to v několika bodech. Nejprve se zaměřilo na restrukturalizaci, snížení počtů (zejména důstojníků) a na modernizaci. Reforma má zajistit mechanizaci pozemního vojska, vyzbrojení dělostřelectva a jednotek ochrany proti zbraním hromadného ničení a nákup přehledových radiolokátorů kontrolujících bitevní pole.

Úkolem Portugalských ozbrojených sil je chránit vzdušný a námořní prostor NATO ve strategickém trojúhelníku (Portugalsko, Madira a Azory). V jižní zóně NATO musí zajistit obranu Madeiry a Azorských ostrovů. V minulosti se účastnily mírové operace v bývalé Jugoslávii a v Angole a jako pozorovatelé v Chorvatsku, Jugoslávii a na Západní Sahaře.¹⁵

2.4 První rozšíření NATO o Řecko

Vstup Řecka spolu s Tureckem do NATO v roce 1952 ukázal, že se Severoatlantická aliance vzdává tendencí izolace, ale že se do budoucna bude nadále rozšiřovat. Vztah Řecka s NATO v minulosti ovlivnil postoj Severoatlantické aliance vůči řešení kyperského problému s Tureckem. Odezva Řecké vlády bylo vystoupení z vojenského integrovaného systému NATO v roce 1974. V tomto roce bylo Řecko také

¹⁴ KŘÍŽ, Z. *Adaptace Severoatlantické aliance na nové mezinárodní bezpečnostní prostředí*. Brno : Mezinárodní politologický ústav Masarykovy univerzity, 2006. 217 s.

¹⁵ *Členské země NATO*. [online]. Praha: Informační centrum o NATO, 2004. [cit. 20. října 2008]. Dostupné na WWW: <<http://www.nato.cz/clenove.html>>.

vyhlášeno republikou. Po vyřešení kyperského konfliktu Řecký parlament v roce 1980 schválil opětné začlenění a o rok později vstupuje Řecko do Evropské unie.

Jako člen NATO se Řecko v minulosti účastnilo několika mírových operací jako například v bývalé Jugoslávii, v Albánii a v Bosně.

2.5 Druhé rozšíření NATO o Německo

Členem NATO je od roku 1955 a v Evropské unii od roku 1958.¹⁶ Na německém území se nachází Spojenecké pozemní síly NATO ve střední Evropě, Spojenecké pozemní síly Šlevicka - Holštýnska a Jutského poloostrova, Spojenecké vzdušné síly NATO ve střední Evropě a velitelství sil rychlého nasazení NATO.

V důsledku změn ve vojensko-politické situaci se zcela mění struktura, organizace a úkoly německé armády. Německé ozbrojené síly budou mít stejnou podobu jako ozbrojené síly NATO. Rozdělují se na hlavní obranné síly a na síly krizové reakce, na jejichž rozvoj je kladen zvláštní důraz. Hlavní obranné síly tvoří jádro armády a síly krizové reakce budou jako síly rychlého nasazení udržovány na plných stavech za účelem obrany Německa a prostoru NATO. Jejich úkolem bude také zasahovat v zahraničí pod záštitou OSN či NATO. V minulosti se Německo nesmělo účastnit zahraničních misí z důvodů II. světové války. Poprvé se tak stalo v Somálsku následně v bývalé Jugoslávii a nyní je pozorovatel v Gruzii a na Středním východě.

2.6 Třetí rozšíření NATO o Španělsko

Z počátku jako nejmladší člen NATO usilovalo Španělsko o lepší přizpůsobení své armády novým podmínkám. V souladu s novými úkoly NATO a ZEU posilovala španělská armáda svou mobilitu a schopnost rychlého nasazení mimo španělské území. Počátek reformy pozemních sil byl založen na brannou povinnost. Po roce 2000 má španělská armáda polovinu profesionálů, brigádní strukturu a mnohem menší počet.¹⁷

Španělsko má odpovědnost vůči NATO v zajištění bezpečnosti Baleár a Kanárských ostrovů. V minulosti se účastnilo především mírové operace v bývalé Jugoslávii a v Albánii. Roku 1982 Španělsko vstoupilo do NATO, v roce 1986 do EU. Roku 2004 se Madrid stal cílem útoků teroristické organizace al-Kajda.¹⁸

¹⁶ FIDLER, J., MAREŠ, P. *Dějiny NATO*. Praha : Litomyšl : Paseka, 1997. 243 s.

¹⁷ KRÍŽ, Z. *Adaptace Severoatlantické aliance na nové mezinárodní bezpečnostní prostředí*. Brno : Mezinárodní politologický ústav Masarykovy univerzity, 2006. 217 s.

¹⁸ *Členské země NATO*. [online]. Praha: Informační centrum o NATO, 2004. [cit. 20. října 2008]. Dostupné na WWW: <<http://www.nato.cz/clenove.html>>.

2.7 Čtvrté rozšíření NATO o Českou republiku, Polsko a Maďarsko

Změnou postoje ruské obranné politiky již mnoho nebránilo v rozšíření Severoatlantické aliance o Českou republiku, Polsko a Maďarsko. Vše záviselo na vůli dosavadních šestnácti členských států, zda se rozhodnou přizvat další zájemce. Svou roli sehrála připravenost kandidátů, což se projevilo v praktické politice, neboť představitelé tří ministerstev obrany začali koordinovat své kroky vůči Severoatlantickému společenství, které posléze, v souvislosti s dramatickým vývojem na Balkáně, vyzvalo Českou republiku, Maďarsko a Polsko k zahájení dialogu o přistoupení. Na madridském jednání NATO v červenci 1997 byly tyto středoevropské státy pozvány k jednání o budoucím vstupu do aliance a v roce 1999 se tak stalo.¹⁹

2.7.1 Česká republika

V roce 1999 vstoupila Česká republika do NATO a v roce 2004 je v Evropské unii. Armáda České republiky je určena k obraně státu proti vnějšímu vojenskému napadení, k plnění úkolů k udržení či nastolení míru a k obraně ve smyslu závazků, které pro Českou republiku vyplývají z Charty OSN a mezinárodních smluv, k eliminaci nevojenských a smíšených ohrožení, která pro jejich rozsah nemohou likvidovat k tomu určené orgány. Musí být schopna úspěšně plnit úkoly obrany státu v celém rozsahu, a to jak samostatně vlastními silami, tak i ve spolupráci s ozbrojenými silami případných spojenců.

Civilní ochrana České republiky zabezpečuje výkon humanitárních úkolů určených k ochraně civilního obyvatelstva před nebezpečím a k pomoci obyvatelstvu při odstraňování bezprostředních účinků ozbrojeného konfliktu, krizových situací a mimořádných událostí a při vytváření nezbytných podmínek pro jeho přežití.²⁰

2.7.2 Polsko

Polská armáda je pod kontrolou Výboru národní obrany, jemuž předsedá prezident republiky. Vrchním velitelem polské armády je ministr obrany, který také určuje směr obranné politiky a veškeré vojenské operace. Vrchnímu veliteli je podřízen generální štáb a odbory:

- ⇒ odbor sociálních vztahů a výchovy,
- ⇒ odbor obranné politiky,

¹⁹ ŠEDIVÝ, J. *Dilema rozšiřování NATO*. Praha : Ústav mezinárodních vztahů, 2002. 152 s.

²⁰ *Členské země NATO*. [online]. Praha: Informační centrum o NATO, 2004. [cit. 20. října 2008]. Dostupné na WWW: <<http://www.nato.cz/clenove.html>>.

⇒ odbor pro výzbroj a vojenskou infrastrukturu.

V minulosti se Polská armáda účastnila mírová operace v bývalé Jugoslávii, Libanonu, Sýrii, byla vojenský pozorovatel v Angole, Chorvatsku, Gruzii, Iráku a Tádžikistánu.

2.7.3 Maďarsko

Od roku 1993 Maďarsko uplatňuje novou vojenskou doktrínu, podle níž je vojenská politika země čistě obranná a žádná země není považována za nepřátelskou. Maďarská armáda nevlastní zbraně hromadného ničení. Spoléhá se pouze na své vlastní obranné síly.²¹ Hlavní poslání maďarských ozbrojených sil je chránit nezávislost a celistvost území a plnit povinnosti vyplývající z členství v OSN a v NATO. Maďarsko se v minulosti účastnilo mírových operací v bývalé Jugoslávii, jako vojenský pozorovatel OSN v Angole, na Kypru, v Chorvatsku, Gruzii, Iráku, Kuvajtu a v Západní Sahare. Nachází se zde americká vojenská základna.

2.8 Páté rozšíření NATO o Bulharsko, Estonsko, Litvu, Lotyšsko, Rumunsko, Slovensko a Slovinsko

Tato nejmladší vlna rozšíření posunuje NATO až k ruským hranicím. Tito nováčci museli do svého přístupu v roce 2004 splnit řadu obtížných kritérií. Jeden z mnoha úkolů všech sedmi států byla příprava reforem svých armád. Tyto reformy mají nastavit harmonogram odstraňování nedostatků a to v zastaralé technice, ve zbytečně velikých armádách a ve špatně vycvičených vojácích. Nejlepší technická vybavenost nových členů se usuzuje Slovensku, Bulharsku a Rumunsku.

Vstupem do Severoatlantické aliance tyto členové přinesli speciálně vycvičené útvary, nový vzdušný prostor, nová letiště a výcvikový prostor letadlům Aliance. Jedna z mnoha výhod této vlny rozšíření je větší stabilita východní Evropy. Na druhé straně do Aliance vstoupily země s malou demokratickou stabilitou, jejichž vojenský přínos je vzhledem k počtu obyvatel a síle ekonomik relativně malý.²²

Pro zpřehlednění je uvedena mapa Evropy znázorňující jednotlivé členské státy Evropské unie v NATO (viz příloha č. I).

²¹ KRÍŽ, Z. *Adaptace Severoatlantické aliance na nové mezinárodní bezpečnostní prostředí*. Brno : Mezinárodní politologický ústav Masarykovy univerzity, 2006. 217 s.

²² *Členské země NATO*. [online]. Praha: Informační centrum o NATO, 2004. [cit. 20. října 2008]. Dostupné na WWW: <<http://www.nato.cz/clenove.html>>.

3 ZMĚNY POLITICKÝCH PRIORIT EVROPSKÉ UNIE VŮČI NATO NA ZÁKLADĚ SMLOUVY O EVROPSKÉ UNII

Podepsáním smlouvy o Evropské unii vznikla nová etapa v utváření spolupráce mezi evropskými národy, v níž jsou rozhodnutí přijímána co nejotevřeněji a co nejbližší občanovi. Tato smlouva byla podepsaná v Maastrichtu v prosinci 1991 a po dokončení ratifikačního procesu 1. listopadu 1993, se Evropská společenství stala Evropskou unií.²³

NATO zaujalo kladný postoj k vytvoření nového uspořádání Evropského společenství jako nástroje pro posílení evropského pilíře Aliance, která může díky tomu mnohem perspektivnějším způsobem přispívat k bezpečnosti všech členů Severoatlantické aliance. Na základě nově vytvořených principů vzájemného doplňování byla uvítána těsná a rostoucí spolupráci mezi Severoatlantickou aliancí a Západoevropskou unií. NATO také přislíbilo předložit k dispozici veškeré své prostředky pro operace Západoevropské unie pro posílení společné zahraniční a bezpečnostní politiky.

Ve smlouvě o Evropské unii je obsažena dohoda o vývoji společné zahraniční a bezpečnostní politiky spolu se Západoevropskou unií, která stanovuje povinnost Západoevropské unie rozpracovat a plnit rozhodnutí a akce Evropské unie, které mají obranný charakter. Současně byla vydána deklaráce vyzívající evropské země, které jsou členy Evropské unie či Severoatlantické aliance, aby přistoupili do Západoevropské unie, popřípadě zde působili jako pozorovatelé nebo se stali jejími přidruženými členy.

Tímto upevňováním evropského pilíře Společné zahraniční a bezpečnostní politiky mohla Severoatlantická aliance posilovat svojí efektivitu. NATO zaručilo, že bude upevňovat transatlantickou spolupráci mezi svými členy a že bude v plném rozsahu zachovávat strategickou jednotu a nedělitelnost své bezpečnosti.

Strategie Severoatlantické aliance, která se snaží budovat vojenské síly všech svých členům, pozitivně přijímá tento nově vytvořený proces politického sjednocování Evropy. Členské země NATO znovu potvrdily svůj úmysl zachovat svojí soudružnost, protože na ní rozhodujícím způsobem závisí jejich bezpečnost. Zároveň však uvítaly

²³ TICHÝ, L. *Smlouva o Evropské unii*. Praha : Victoria Publishing, 1994. 345 s.

vyhlídku na postupné posilování role Západoevropské unie, která je obrannou složkou v procesu sjednocování Evropy a zároveň přispívá k posílení evropského pilíře Aliance. Členské státy Západoevropské unie potvrdily, že Severoatlantická aliance nadále zůstane místem přijímání nových názorů, které se týkají bezpečnostních a obranných závazků spojenců vyplývajících z Washingtonské smlouvy.²⁴

3.1 Druhý pilíř Evropské unie

Smlouva o Evropské unii vytvořila systém tří pilířů, které rozdělují politiky Evropské unie. Druhý pilíř - Společná zahraniční a bezpečnostní politika, není vytvořen stejným způsobem jako první a třetí pilíř. Při řešení bezpečnostních otázek se liší úloha jednotlivých institucí. Není stanoveno směrnicemi a nařízeními provádění bezpečnostní politiky, ale jsou zachovány mezivládní dohody.

Členské státy Evropské unie zaujímají stanovisko, že určení spolupráce v oblasti bezpečnosti nelze uspěchat. Jednotlivé členské státy musejí pochopit, že pokud budou prosazovat zájmy Evropské unie, budou z toho těžit i oni.

3.1.1 Cíle bezpečnostní politiky Evropské unie

Vymezením cílů společné zahraniční a bezpečnostní politiky Evropské unie, se vytvářejí všechny potřebné oblasti k vytvoření stabilního systému. Je to především:

- ⇒ zabezpečování společných hodnot, základních zájmů, nezávislosti a integrity Unie v souladu se zásadami Charty OSN,
- ⇒ podporu mezinárodní spolupráce,
- ⇒ zachování míru a posilování mezinárodní bezpečnosti v souladu se zásadami Charty OSN, jakož i se zásadami helsinského Závěrečného aktu a cíli Pařížské charty, a to i na vnějších hranicích,
- ⇒ všestranné posilování bezpečnosti Unie,
- ⇒ rozvoj a upevnování demokracie a právního státu, jakož i respektování lidských práv a základních svobod,
- ⇒ členské státy podporují zahraniční a bezpečnostní politiku Unie aktivně a bezvýhradně v duchu loajality a vzájemné solidarity.²⁵

²⁴ *Koncepce NATO*. [online]. Informační centrum o NATO, 2004. [cit. 5. listopadu 2008]. Dostupné na WWW: <<http://www.nato.cz/dokumenty/koncepce.html>>.

²⁵ TICHÝ, L. *Smlouva o Evropské unii*. Praha : Victoria Publishing, 1994. 345 s.

V době vytváření smlouvy o Evropské unii se v Evropě uskutečňovalo mnoho změn, které byly především spjaté s pádem železné opony. Tyto události ovlivnily utváření zásad společné zahraniční a bezpečnostní politiky, které představují perspektivu pro členské státy Evropské unie, které jsou:

- ⇒ Evropská unie se musí postavit za zájmy svých členů,
- ⇒ musí být schopna zabránit porušování svojí nezávislosti a bezpečnosti,
- ⇒ vystupuje na mezinárodní scéně v oblasti bezpečnostní politiky jako celek a tím zvyšuje uskutečnění svých cílů,
- ⇒ rozmach společné zahraniční politiky pomáhá udržovat mír a tím zabezpečuje demokracii a ochranu lidských práv a svobod ve světě.²⁶

3.2 Instituce zabývající se bezpečnostní politikou

3.2.1 Evropská rada

Evropská rada se skládá z hlav států, vlád členských států Evropské unie a předsedy Komise. Při jednáních je přítomen ministr zahraničních věcí Evropské unie. Evropská rada zasedá každé tři měsíce a je svolávána jejím předsedou. Každý člen Evropské rady má právo poradit se s některým ministrem. V případě potřeby svolává předseda mimořádné zasedání Evropské rady. Povinností Evropské rady je poskytovat nezbytné podněty pro rozvoj Evropské unie a určovat její politické směry. Rozhodnutí jsou přijímána pouze na základě jednomyslnosti.

Ve Společné zahraniční a bezpečnostní politice je Evropská rada hlavním aktérem, protože určuje veškeré politické směry a strategie zaměřené na obranu Evropské unie.

3.2.2 Rada Evropské unie

Rada Evropské unie se skládá z ministrů jednotlivých členských států Evropské unie. Každý půlrok se předsednictví rady zhostí jiný členský stát na základě rotace. Na počátku musí každý předsedající stát představit seznam činností vykonávající ve svém funkčním období. Úkoly předsedající země jsou:

- ⇒ zastupovat Evropskou unii v záležitostech Společné zahraniční a bezpečnostní politiky,

²⁶ HAD, M. *Druhý a třetí pilíř Evropské unie*. Praha : Ústav mezinárodních vztahů, 2001. 86 s.

- ⇒ odpovídat za přijatá rozhodnutí,
- ⇒ vyjadřovat postoj Evropské unie v mezinárodních organizacích a na mezinárodních konferencích,

Rada ministrů doporučuje Evropské radě strategie bezpečnosti. Orgán bezpečnostní politiky spadající pod Radu ministrů je Politický výbor, který pozoruje mezinárodní situaci.

3.2.3 Evropská komise

Evropská komise se skládá z předsedy, z ministra zahraničních věcí Evropské unie a z komisařů zastupujících, ale nikoli ovlivnitelných, dvou třetin členských států, kteří se po pětiletém funkčním období mění na základě rotace. Evropská komise spolu s Evropskou radou dohlíží na soudržnost evropských pilířů a předkládá k projednání návrhy Evropské radě.

Smlouvou o Evropské unii se změnila organizace Evropské komise v dělení na jednotlivá ředitelství a vyplývá z ní, že Evropská komise je plně spojena s oblastmi Společné zahraniční a bezpečnostní politiky.

3.2.4 Evropský parlament

Evropský parlament se skládá ze 785 poslanců, kteří jsou voleni každých 5 let občany Evropské unie. Hlavní povinností parlamentu je reprezentovat občany Evropské unie v jejich zájmech. Meziparlamentní delegace je nástroj Evropského parlamentu kontaktovat členské země Evropské unie nebo v případech nutnosti i okolní země.

Evropská komise má povinnost předkládat zprávy Evropskému parlamentu o uskutečňování cílů Společné zahraniční a bezpečnostní politiky, který může dále podávat návrhy Evropské radě na změnu. Spolu s Evropským parlamentem řeší otázky bezpečnosti Výbor pro zahraniční politiku, který má za úkol s Evropskou radou a s Evropskou komisí tyto otázky dále rozpracovávat. Rada ministrů spolu s Evropským parlamentem řeší základní náležitosti bezpečnosti.²⁷

²⁷ JANÍČEK, L. *Evropská unie: instituce, ekonomika, bezpečnostní a sociální politika*. Praha : Computer Press, 2002. 294 s.

3.3 Sloučení Společné zahraniční a bezpečnostní politiky Evropské unie s politikou NATO

Pro vznik Společné zahraniční a bezpečnostní politiky se zasloužilo sloučení Západoevropské unie s Evropskou unií. Toto uspořádání představuje překrývání společných zájmů mezi Severoatlantickou aliancí a Evropskou unií.

Smlouva o Evropské unii do značné míry řeší otázku bezpečnosti svých členů a snaží se, aby Společná zahraniční a bezpečnostní politika zůstala slučitelná s politikou Severoatlantické aliance. Postup Evropské unie vytyčují členské státy, které upřednostňují vedení své obrany skrze Severoatlantickou alianci.

V posledních letech vztah mezi Evropskou unií a Severoatlantickou aliancí vyústil v dohodu nazvanou Berlin Plus. Tato dohoda zaručuje, že pokud se Evropská unie rozhodne k řešení určitého konfliktu použít vojenskou sílu, může použít vojenské kapacity Severoatlantické aliance v Evropě.²⁸

²⁸ *Vztahy, které zavazují.* [online], Praha: NATO Review. [cit. 28. ledna 2009]. Dostupné na WWW: <<http://www.nato.int/docu/review/2003/issue3/czech/art2.html>>.

4 ČLENSTVÍ V EVROPSKÉ UNII A V NATO – VÝZNAM A ALOKACE FINANČNÍCH PROSTŘEDKŮ

4.1 Význam členství v Evropské unii

Evropská unie je politická a ekonomická unie, kterou od posledního rozšíření v roce 2007 tvoří 27 členských států s celkem 496 miliony obyvatel a představuje po Číně a Indii třetí nejlidnatější oblast na světě. Cílem EU je vytvoření společného trhu a hospodářské a měnové unie, podpora rozvoje a růstu hospodářství, zaměstnanosti, konkurenceschopnosti a zlepšování životní úrovně a kvality životního prostředí.²⁹

Evropská unie je významná světová mocnost, která svým významem a vlivem v hospodářských, v obchodních či finančních oblastech se stává konkurenceschopnou předním světovým velmocím. Toto postavení představuje zodpovědnost. Evropská unie poskytuje největší finanční pomoc a rady chudším zemím. Nejvíce se zapojuje se do řešení konfliktů, udržování míru a do protiteroristických operací. Šířením jednotného systému se Evropská unie zaslouhuje o jednotné demokratické uspořádání a stejnou justiční kvalitu svých členů.

Členství v Evropské unii je jednou z nejvýznamnějších událostí v historii každého státu. Při vstupu do Evropské unie se významně ovlivní postavení každého státu v Evropě a ve světě i život a osudy jeho obyvatel.

Rozhodnutí, které občané členského státu v referendu učiní, má mimořádný význam pro směřování země na dlouhá desetiletí. Občané dají najevo, že členství v Evropské unii je jejich záležitostí, a nikoliv záležitostí úzkých politických elit. Toto gesto představuje jasné odmítnutí politiky směřující k izolaci a rozvíjení státu jako plnoprávného člena Evropské unie, který spoluurčuje vývoj tohoto největšího obchodního bloku a nejdůležitější politické aliance na světě.

Členský stát Evropské unie se svými občany získá nové šance a příležitosti. Občané státu svým hlasem pro vstup do Evropské unie zavázali své zástupce, aby těchto nových možností plně využívali.³⁰

²⁹ TICHÝ, L. *Smlouva o Evropské unii*. Praha : Victoria Publishing, 1994. 345 s.

³⁰ HAD, M., STACH, S., URBAN, L. *Česká republika v Evropské unii: členství, přínosy, výzvy*. Praha : Linde, 2006. 200 s.

4.2 Finanční prostředky Evropské unie

Rozpočet EU je tvořen především z příspěvků členských států založených na hrubém národním důchodu a daně z přidané hodnoty. Dále je pak tvořen zemědělskými dávkami, cly, daní z příjmů úředníků a zaměstnanců EU, přebytky z předcházejícího roku, příjmy z administrativních operací institucí a pokut uložených orgány EU. Tyto příjmy představují částku cca 974 769 milionů euro.³¹

4.2.1 Příspěvky jednotlivých členských států

➤ **Belgie**

Oficiální název je Království Belgické. Jako zakládající člen vstoupila do Evropské unie v roce 1957. Belgie má 24 poslanců v Evropském parlamentu a podílí se na HDP Evropské unie 2,7 %, čili **cca 23 661** milionů eur.

➤ **Česká republika**

Česko zastupuje 24 poslanců v Evropském parlamentu. Vstup do Evropské unie byl oslaven v roce 2004. Podílí se na HDP Evropské unie 0,7 %. To představuje **cca 6 135** milionů eur.

➤ **Dánsko**

Oficiální název je Dánské království, které vstoupilo do Evropské unie v roce 1973. Počet hlasů v Evropském parlamentu je roven 14. Dánský podíl na HDP Evropské unie je 1,9 %, čili **cca 14 897** milionů eur.

➤ **Estonsko**

Estonská republika s počtem obyvatel 1,4 milionu a se 6 poslanci v Evropském parlamentu, má podíl na HDP Evropské unie 0,1 % a to je **cca 873** milionů. Tato země vstoupila do Evropské unie v roce 2004.

³¹ *Reforma rozpočtu EU*. [online]. Praha: Odbor informování o evropských záležitostech Úřadu vlády České republiky, 2008. [cit. 13. dubna 2009]. Dostupný na WWW: <http://www.euroskop.cz/gallery/40/1/2009-30_10_reforma_rozpocetu.pdf>.

➤ **Finsko**

Tato země tisíce jezer se rozkládá na ploše o velikosti 338 000 km². Počet obyvatel je 5,1 milionů. V Evropském parlamentu je zastoupena 14 poslanci. Na DPH Evropské unie se podílí 1,5 %. To je **cca 13 144** milionů eur.

➤ **Francie**

Ve Francii žije 60,4 milionů lidí. Zástupci v Ministerské radě představují 8,4 hlasy. Vstup do Evropské unie proběhl se založením v roce 1957. Podílí se na DPH Evropské unie 5,8 %, čili **cca 50 826** milionů eur.

➤ **Irsko**

Irská republika s počtem obyvatel 3,7 milionů, se podílí na HDP Evropské unie 1,3 %. To představuje **cca 11 392** milionů eur. Do Evropské unie Irsko vstoupilo v roce 1973.

➤ **Itálie**

Itálie jako zakládající stát EU vstoupila do Evropské unie v roce 1957. Rozkládá se na území velkém 301 263 km². Počet obyvatel je 57,6 milionů. Podíl na HDP Evropské unie představuje 13,1 %, čili **cca 114 798** miliony eur.

➤ **Kypr**

V roce 2004 vstoupil Kypr do Evropské unie. Počet obyvatel je 0,791 milionu. V Ministerské radě je zastoupen 1,2 hlasy. Podílí se na HDP Evropské unie 0,1 % a to je **cca 879** milionů eur.

➤ **Litva**

Litevská republika s počtem obyvatel 3,69 milionů, se podílí na HDP Evropské unie 0,2 %, čili **cca 1753** miliony eur. Vstup do Evropské unie byl v roce 2004. V Evropském parlamentu má 13 zástupců.

➤ **Lotyšsko**

Rozloha je 64 689 km². V lotyšské republice žije 2,4 milionů obyvatel. Podíl na HDP Evropské unie činí 0,1 % a to představuje **876 cca** milionů eur. Přistoupení do Evropské unie proběhlo v roce 2004.

➤ **Lucembursko**

Lucemburské vévodství se rozkládá na ploše velké 2 586 km². Jako zakládající stát vstoupilo do Evropské unie v roce 1957. Počet obyvatel je 0,443 milionu. Na HDP Evropské unie se podílí 0,2 % a to činí **cca 1 753** milionů eur.

➤ **Maďarsko**

S měnou Forint (HUF) a s počtem obyvatel 9,91 milionů se podílí na HDP Evropské unie 0,7 %, čili **cca 6 134** miliony eur. V Evropském parlamentu Maďarsko zastupuje 24 poslanců a vstup do Evropské unie proběhl v roce 2004.

➤ **Malta**

V roce 2004 vstoupila Maltská republika do Evropské unie. S měnou Euro se nepodílí na rozpočtu Evropské unie. Rozkládá se na území velkém 316 km² a v Evropském parlamentu má 5 poslanců.

➤ **Německo**

Spolková republika Německo se rozkládá na ploše velké 356 733 km² s 16 spolkovými zeměmi. Počet obyvatel je 82,18 milionů. Vstup do Evropské unie byl v roce 1957. Podílí se na HDP Evropské unie největší mírou a to 22 %, které představují **cca 192 789** milionů eur.

➤ **Nizozemsko**

Vstoupilo do Evropské unie v roce 1957 jako zakládající člen. Počet obyvatel je 15,92 milionů. Podílí se na Evropské unie HDP 4,6 %, čili **cca 40 310** miliony eur. V Evropském parlamentu je zastoupeno 27 poslanci.

➤ **Polsko**

S počtem obyvatel 38,57 milionů se rozkládá na území velkém 312 683 km². S měnou Zlotý se podílí na HDP Evropské unie 2,1 %. To představuje částku **cca 18 403** milionů eur. Vstup do Evropské unie byl v roce 2004.

➤ **Portugalsko**

V roce 1986 Portugalsko vstoupilo do Evropské unie. S počtem obyvatel 10,03 milionů a s měnou Euro se podílí na HDP Evropské unie 1,3 % a to je **cca 11 392** miliony eur.

➤ **Rakousko**

S počtem obyvatel 8,07 milionů se podílí na HDP Evropské unie 2,3 %, čili **cca 20 155** milionů. Rozkládá se na území velkém 83 858 km² a vstoupilo do Evropské unie v roce 1995.

➤ **Řecko**

Řecká republika s hlavním městem Athény má počet obyvatel 10,62 milionů. Vstup do Evropské unie proběhl v roce 1981. Na HDP Evropské unie se podílí 1,5 %. To představuje částku **cca 13 144** milionů eur.

➤ **Slovensko**

S počtem obyvatel 5,37 milionů a s měnou Euro se podílí na HDP Evropské unie 0,3 %, které představují **cca 2 629** milionů eur. Vstup do Evropské unie byl v roce 2004.

➤ **Slovinsko**

Vstoupilo do Evropské unie v roce 2004. S počtem obyvatel 1,98 milionu rozlohou 20 256 km². Podílí se na HDP Evropské unie 0,2 % a to je **cca 1 753** milionů eur.

➤ **Španělsko**

Španělské království s měnou Euro se podílí na HDP Evropské unie 7,2 %, čili **cca 63 095** miliony eur. Vstup do Evropské unie proběhl v roce 1986. V Evropském parlamentu má 54 zástupců. Rozkládá se na území velkém 504 783 km², ve kterém žije 39,92 milionů obyvatel.

➤ **Švédsko**

Švédské království s hlavním městem Stockholm a s měnou Švédská koruna (SEK), se podílí na HDP Evropské unie 2,7 % a to je **cca 23 660** milionů eur. Počet obyvatel je 8,83 milionů a rozloha 449 964 km². V Evropském parlamentu má 19 poslanců.

➤ **Velká Británie**

Spojené království Velké Británie a Severního Irska s měnou Libra (GBP). S rozlohou 244 994 km² a s počtem obyvatel 59,54 milionů se podílí na HDP Evropské unie 17,3 %, čili **cca 151 603** milionů eur. V Evropském parlamentu Velkou Británií zastupuje 78 poslanců. Vstup do Evropské unie proběhl v roce 1957.

➤ **Bulharsko**

Do Evropské unie Bulharsko vstoupilo v roce 2007. Rozkládá se na území velkém 110 994 km². Počet obyvatel je 7,8 milionů. S měnou LEV (BGN) se na HDP Evropské unie zatím nepodílí.

➤ **Rumunsko**

S rozlohou 238 391 km² a s počtem obyvatel 21,7 milionů se spolu s Bulharskem a Maltskou republikou nepodílí na HDP Evropské unie. Vstup do Evropské unie proběhl v roce 2007.³²

Veškeré tyto finance jsou vydávány na výdaje Evropské unie. Tyto výdaje jsou plánovány na sedmileté období a zobrazeny ve finanční perspektivě. Minulá finanční perspektiva byla schválena na berlínském summitu Evropské rady v březnu 1999 na léta 2000 – 2006. Tato FP byla zaměřena na budoucí rozšíření Evropské unie. Nynější finanční perspektiva je zaměřena na období v letech 2007 – 2013. Následující FP se bude týkat období po roce 2013, o které se začne diskutovat až v roce 2011.

4.2.2 Finanční perspektiva na období 2007-2013

Byla schválena na Evropské radě v roce 2005, kterou poté odsouhlasila Evropská komise a Evropský parlament. Je zaměřena na výdaje týkající se:

- ⇒ udržitelného růstu - konkurenceschopnost a soudržnost,
- ⇒ zemědělství,
- ⇒ bezpečnost, občanství a spravedlnosti,
- ⇒ vnější vztahy,
- ⇒ administrativa,
- ⇒ kompenzace.

³² *Seznam členských zemí Evropské Unie*. [online]. Praha: Finance.cz, 2006. [cit. 15. dubna 2009]. Dostupné na WWW: <<http://www.finance.cz/evropska-unie/seznamy/clenske-zeme/>>.

Celkový přehled uvedených výdajů s údaji o množství financí (viz příloha č. II).

4.2.3 Cíle vývoje Evropské unie v oblasti financí

- ⇒ Dohnat světové rivaly USA a Japonsko,
- ⇒ ubránit se stále větší konkurenci z Číny a Indie,
- ⇒ vyrovnat se veškerým problémům: zajištění bezpečnosti občanů, klimatické změny, stárnutí populace, migrace, energetická bezpečnost apod.³³

4.3 Význam členství v NATO

Základním a trvalým smyslem NATO, jež je zakotven ve Washingtonské smlouvě, je zachovat svobodu a bezpečnost všech svých členů politickými a vojenským prostředky. Aliance, která stojí na společných hodnotách demokracie, lidských práv a vládě zákona, se od svého počátku ze všech sil snažila zabezpečit spravedlivý a trvalý mírový řád v Evropě. Bude v tom pokračovat. Dosažení tohoto cíle může být vystaveno riziku krizemi a konflikty postihujícími bezpečnost euroatlantického prostoru. Aliance proto zajišťuje nejen obranu svých členů, ale přispívá k míru a stabilitě v této oblasti.

Aliance ztělesňuje transatlantickou vazbu, jíž je bezpečnost Severní Ameriky trvale spojena s bezpečností Evropy. Je to praktické vyjádření účinného kolektivního úsilí členů v podpoře jejich společných zájmů.

Základní nosnou zásadou, na níž aliance pracuje, je společná oddanost a vzájemná spolupráce mezi svrchovanými státy v podpoře nedělitelnosti bezpečnosti všech jejich členů. Solidarita a soudržnost uvnitř aliance vyjadřovaná denní spoluprací v politických i vojenských oblastech zabezpečuje, že žádný ze spojenců nemusí v konfrontaci s hlavními bezpečnostními výzvami vynakládat své vlastní národní úsilí osamocen. Aniž by zbavovala členské státy jejich práva a povinnosti zajistit jejich svrchovanou odpovědnost v oblasti obrany, aliance jim prostřednictvím kolektivního úsilí umožňuje, aby realizovali jejich základní národní bezpečnostní cíle.

Vědomí rovné bezpečnosti členských zemí aliance, a to bez ohledu na jejich poměry nebo jejich národní vojenskou kapacitu, přispívá ke stabilitě v euroatlantickém prostoru. Aliance se nesnaží o tento prospěch jen pro své členy, ale usiluje o vytváření

³³ *Reforma rozpočtu EU*. [online]. Praha: Odbor informování o evropských záležitostech Úřadu vlády České republiky, 2008. [cit. 13. dubna 2009]. Dostupný na WWW: <http://www.euroskop.cz/gallery/40/1/2009-30_10_reforma_rozpocetu.pdf>.

podmínek přispívajících k prohlubování partnerství, spolupráce a dialogu s ostatními, kteří sdílejí její široké politické cíle.³⁴

K naplnění svého základního smyslu jako aliance národů oddaná Washingtonské smlouvě a Chartě OSN, NATO plní tyto základní bezpečnostní úkoly:

- ⇒ Vytvářet bezpečnost jako jeden z nezbytných základů pro stabilní euroatlantické prostředí, založené na zdokonalování demokratických institucí a oddanosti mírovému řešení sporů, v němž žádná země nebude zastrašovat jinou hrozbami nebo užitím síly,
- ⇒ konzultace, které sloužit dle článku 4 Washingtonské smlouvy, jako přirozené euroatlantické fórum pro konzultace spojenců v jakýchkoli otázkách týkajících se jejich životních zájmů, včetně eventuality vývoje, jež ohrožuje bezpečnost členů, a pro příslušnou koordinaci jejich úsilí v oblasti společného zájmu,
- ⇒ zadržování a obrana před jakoukoli hrozbou agrese proti kterémukoli členu aliance, jak je to stanoveno v článku 5 a 6 Washingtonské smlouvy,
- ⇒ prosazovat rozšiřování partnerství, spolupráce a dialogu s ostatními zeměmi euroatlantického regionu s cílem nastolit rostoucí transparentnost, vzájemnou důvěru a schopnost připojit se k akci aliance.

Při naplňování svého smyslu a hlavních bezpečnostních úkolů aliance bude i nadále respektovat legitimní bezpečnostní zájmy ostatních a usilovat o mírové řešení sporů, jak je stanoveno v Chartě OSN. Aliance bude prosazovat mírové a přátelské mezinárodní vztahy a podporovat demokratické instituce. Aliance se nepovažuje za nepřítele žádné země.³⁵

4.4 Finanční prostředky Severoatlantické aliance

Celkový rozpočet NATO jsou zhruba 2 miliardy dolarů a je tvořen z příspěvků členských států. Tyto finance jsou určeny k financování přímých nákladů spojených s fungováním aparátu Aliance a společnými investicemi pro obranné záměry.

³⁴ MATĚJKA, D. *Česká republika v NATO*. Praha : Ústav mezinárodních vztahů, 1999. 100 s.

³⁵ *Koncepce NATO*. [online]. Informační centrum o NATO, 2004. [cit. 5. listopadu 2008]. Dostupné na WWW: <<http://www.nato.cz/dokumenty/koncepce.html>>.

4.4.1 Příspěvky jednotlivých států do rozpočtu NATO

Ekonomický odbor NATO stanovil, že se výpočet výše příspěvku bude opírat o hrubý národní produkt přistupující země.

Výše příspěvků budoucí země Severoatlantické aliance je stanovena podle schopnosti platit, přičemž ukazatel výše HNP na osobu není považován za zcela vhodný. Za správný ukazatel výše příspěvku je sledován úhrnný příjem a podíl HNP jedné země na celkovém HNP všech členských zemí.

Vzhledem ke skutečnosti, že HNP v každé zemi je vyjádřen v jiné měně bylo třeba rozhodnout o způsobu převodu těchto měn na americký dolar. Toho lze dosáhnout dvojím způsobem: buď směnným kurzem, nebo kupní silou měny. Pro příslušné výpočty byla zvolena kupní síla měny, jelikož měny zemí jsou většinou podceněny. Převod na společný směnný kurz se provádí na základě hodnocení cen zvoleného určitého druhu zboží a služeb uvnitř jednotlivých ekonomik. Hodnocení pomocí kupní síly měny je přirozeně ovlivněno volbou druhu zboží.

Kupní síla měny poskytuje daleko realističtější obraz o skutečném HNP přistupující země. Zvolená kupní síla měny poskytuje reálné rozdíly v ekonomických aktivitách jednotlivých členských zemí, tím že se zaměřuje na různou cenovou úroveň a tím umožňuje lépe přistupující zemi stanovit schopnost platit.

V propočtech využívá ekonomický odbor NATO údaje získané od Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj, od Světové banky a dalších institucí. Ekonomický odbor, při návrhu výše příspěvku, uplatňuje, že z dlouhodobého hlediska není v zájmu nové členské země, aby výši svého příspěvku snižovala na minimum. Od výše příspěvku se totiž odvíjí vliv země v rámci NATO.

Při stanovení konečného podílu příspěvku je třeba počítat s tím, že v případě USA je schopnost platit do společných rozpočtů NATO téměř dvakrát vyšší. Z tohoto důvodu je výše příspěvku USA omezena a to na 24 % z možných 46 %. Spojené státy nemohou platit více, protože by se staly příliš dominantními. Je tedy zřejmé, že o zbývajících 22 % se tak musí rozdělit ostatní členské země. Tedy konečná částka je proto vyšší než propočtená schopnost platit jednotlivých členských zemí NATO.³⁶

Pro přehled příspěvků členských států do rozpočtu NATO je zobrazeno 19 zemí (viz příloha č. III). Tyto finanční prostředky 19 členských zemí s Estonskem, Rumunskem, Bulharskem, Slovinskem, Slovenskem a od 1. 4. 2009 i s Chorvatskem a

³⁶ *Ekonomické náklady a přínosy alianční spolupráce pro ČR. [online]. Praha: Ministerstvo obrany České republiky, 2004. [cit. 22. března 2008]. Dostupné na WWW: <http://www.army.cz/avis/vojenske_ozhledy/2001_1/117.htm>.*

Albánie, jsou vydávány na plnění jednotlivých oblastí rozpočtu Severoatlantické aliance. Tyto oblasti jsou:

➤ **Civilní rozpočet**

Civilní rozpočet je stanoven a realizován pod dohledem výboru pro civilní rozpočet a financován je především z ministerstev zahraničních věcí členských zemí NATO. Pokrývá veškeré aktivity spojené s civilním sekretariátem ústředí NATO, jeho provozní výdaje a odsouhlasené civilní programy a činnosti.

Do civilního rozpočtu přispívají všechny členské země. Jejich příspěvky představují cca 10,80 % celkových nákladů Aliance.

➤ **Vojenský rozpočet**

Slouží k úhradě provozních nákladů na zabezpečení společné vojenské organizační struktury (strategická, regionální a spojená velitelství), Mezinárodní vojenský štáb, Vojenský výbor, informačního systému velení a řízení na společně financovaných velitelstvích, dále jsou z tohoto rozpočtu hrazeny provozní náklady komunikačních systémů, podpora systému včasné výstrahy, integrovaný systém protivzdušné obrany NATO, vojenská cvičení, pořizování vozidel a jejich údržba na společně financovaných velitelstvích a náklady na služební cesty jejich pracovníků. Stále větší finanční prostředky z vojenského rozpočtu jsou vydávány na podporu mírových operací.

Objemem finančních prostředků představuje vojenský rozpočet cca 48,80 procenta celkových nákladů Aliance.

➤ **Ostatní náklady**

Do ostatních nákladů spadá penzijní rozpočet, který zabezpečuje placení důchodů zaměstnanců a finanční prostředky pro agentury NATO. Tyto prostředky jsou vydávány na různé úkoly, jako například na informační politiku.

4.5 Program bezpečnostních investic Severoatlantické aliance

Program bezpečnostních investic NATO provozuje činnost pod dohledem výboru pro infrastrukturu s ročními maximálními příspěvky schválenými Severoatlantickou radou. Program bezpečnostních investic NATO pokrývá společně financované projekty sloužící k podpoře vojenské struktury. Jsou z něho financována

zařízení, která v podstatě nespádají do investic jednotlivých členských zemí. Jedná se o investice do zařízení, jako jsou letiště, sklady pohonných hmot, přístavy, spojovací a informační systémy, radarová a navigační zařízení a vojenské štáby.

Financování projektů je prováděno na základě omezení příspěvku do rozpočtu NATO té zemi, na jejímž území výstavba daného projektu probíhá, a to podle jistých příspěvkových pravidel. Systém finančního řízení, uplatňovaný v programu bezpečnostních investic, je založen na procesu mezinárodního finančního vyrovnání. Výdaje státu na projekty buď přesahují, nebo nedosahují jeho dohodnutý příspěvek do rozpočtu Severoatlantické aliance. Mezinárodní finanční vyrovnání se provede převodem prostředků mezi členskými státy NATO.

Financování projektů má středně až dlouhodobý charakter. Tento fakt znamená, že nově přistupující země dosáhne stoprocentního plnění svého příspěvku až po cca 8-10 letech.

Výdaje programu bezpečnostních investic NATO představují cca 40,4 % z celkových nákladů Aliance.

I když větší výdaje pro projekty NATO mohou znamenat jisté omezení výdajů pro národní ozbrojené síly, lze říci, že způsob rozpočtování společných projektů NATO spolu s dalšími pomocnými programy dále násobí výhody získávání prostředků ze společných fondů NATO.

Ekonomický užitek získaný hostitelskou zemí podporuje a potvrzuje princip rovnocenného sdílení nákladů, ale současně i brání přílišnému rozšiřování projektů.³⁷

4.6 Rozpočet organizací NATO

Bylo vytvořeno mnoho organizací, které byly založeny ke zvláštním účelům a jejichž činnost je zaměřena:

- ⇒ na specifický vývoj,
- ⇒ na uskutečňování aliančních rozhodnutí,
- ⇒ na řízení a správu společných programů či systémů,
- ⇒ na vzdělávání,
- ⇒ na výcvik.

³⁷ *Ekonomické náklady a přínosy alianční spolupráce pro ČR. [online]. Praha: Ministerstvo obrany České republiky, 2004. [cit. 22. března 2008]. Dostupné na WWW: <http://www.army.cz/avis/vojenske_rozhledy/2001_1/117.htm>.*

Řada těchto organizací je výrobních a jejich poslání je plnění úkolů v oblasti rozvoje, vývoje či výroby.

Rozpočty jednotlivých výrobních organizací představují poslední rozpočtovou skupinu. Rozdělují se na ty, jež jsou financovány podle mezinárodních ujednání a na ty, které fungují na základě rozhodnutí udělených Severoatlantickou radou, s vlastními správními radami a finančními výbory a s významnými finančními zdroji v národních rozpočtech. Tyto organizace mají rozpočtové uspořádání mimo společný rozpočet Severoatlantické aliance. Členství v těchto organizacích vychází z principů:

- ⇒ země zapojené do integrované vojenské struktury se stávají automaticky členy těch organizací, které jsou financovány z vojenského rozpočtu,
- ⇒ členství v ostatních organizacích je v podstatě dobrovolné a vychází z potřeb členského státu NATO.

4.7 Spokojenost s rozpočtovými pravidly NATO

Od roku 2006 se změnila rozpočtová pravidla Severoatlantické aliance. Předcházející pravidla začala platit na začátku vzniku NATO a už v této době byl projeven nesouhlas s nastavením příspěvků jednotlivých států. Pravidla se zdála nejasná či nespravedlivá. Změna představovala zvýšení příspěvků Španělska, Itálie a Řecka. Naopak snížení pocítili Německo, Velká Británie a Dánsko. Tato reforma měla přinést více finančních prostředků na hrazení nákladů NATO, ale zdá se, že ani nynější pravidla nejsou upokojující.³⁸

Členské státy NATO vydávají na zbrojení obrovské částky. Je otázkou, zda tyto finance napomáhají k rozšiřování světového míru a demokracie. Bylo by pošetilé domnívat se, že světové bezpečnostní hrozby se vyřeší pouze diplomatickou cestou. Ale při řešení těchto hrozeb by použití ozbrojených sil mělo následovat až po aplikaci veškerých diplomatických řešení. Pro přehlednění členských států Evropské unie v NATO s největšími výdaji na zbrojení (viz příloha č. IV).

³⁸ *NATO má nová rozpočtová pravidla.* [online]. Praha: Informační centrum o NATO, 2005. [cit. 22. března 2008]. Dostupné na WWW: <http://www.natoaktual.cz/na_media.asp?r=na_media&c=A050526_163518_na_media_m02>.

5 VZTAH EVROPSKÉ UNIE KE SVĚTOVÝM OBRANNÝM ORGANIZACÍM

5.1 Vztah Evropské unie a Západoevropské unie

Budoucnost Západoevropské unie není nadále vyřešena. Měla by představovat ozbrojenou složku Evropské unie, ale působením jako organizace představuje dilema. Posilování pravomocí Západoevropské unie by mohlo znamenat oslabení Severoatlantické aliance.

Vztah Evropské unie a Západoevropské unie v podstatě započal až Smlouvou o Evropské unii, která stanovila Západoevropskou unii součástí společné zahraniční a bezpečnostní politiky. Smlouvou z Nice se stanovilo, že Západoevropská unie nebude součástí systému Evropské unie. V roce 2001 Západoevropská unie oficiálně ukončila svoji činnost, i když jako subjekt nezanikla. Amsterodamská smlouva stanovila, že Západoevropská unie má pravomoc operovat v oblasti obrany a tím se stává nedílnou součástí rozvoje Evropské unie. Od 1. ledna 2002 instituce Západoevropské unie - Ústav bezpečnostních studií a Satelitní středisko, přecházejí do systému Evropské unie a tím se přenechává oblast obrany vlastním strukturám Evropské unie.

Postupným přecházením činností a institucí Západoevropské unie na Evropskou unii se posiluje funkce Společné bezpečnostní a obranné politiky. Budování společné bezpečnostní a obranné politiky Evropské unie doprovází proměna role NATO spojená s novým vymezením vztahů k jeho členským státům - nečlenům EU.³⁹

5.2 Vztah Evropské unie a NATO

Zájmy Evropské unie a NATO se již několik let překrývají. Jejich vzájemný vztah a spolupráce je důležitým prvkem evropské zahraniční a bezpečnostní politiky i předmětem mnoha diskusí.

Evropská unie disponuje civilními prostředky mimo rámec činnosti Severoatlantické aliance, které jsou však důležité pro budování státní struktury, zvláště policie, justice a právních norem.

Evropská unie má finanční zdroje a prostředky pro rozvoj, které mohou pomoci ekonomické obnově válkou zničených zemí.

³⁹ TICHÝ, L. *Dokumenty ke studiu evropského práva*. Praha : Linde, 2006. 912 s.

Program Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě je povětšinou odlišný od programu NATO, i když se navzájem doplňují. Tento program podporuje:

- ⇒ proces demokratizace,
- ⇒ uplatňování právních norem,
- ⇒ dodržování lidských práv,
- ⇒ urovnávání sporu,
- ⇒ prevence před konflikty,
- ⇒ obnovy a udržování míru.⁴⁰

5.2.1 Evropská bezpečnostní a obranná politika a NATO

Evropská bezpečnostní a obranná politika (EBOP) se v podstatě rozvíjí od roku 1998, kdy na summitu v Saint-Malo Evropská unie připustila, že potřebuje určitou vojenskou kapacitu, která bude připravena zasáhnout kdykoli to bude potřeba. Zásahy podobných vojenských sil jsou ovšem možné, pokud se NATO rozhodne nezasahovat, aby nedošlo ke střetu zájmů.

Významné části kapacit států Evropské unie, které jsou zároveň členy NATO, jsou vázány v aliančních silách a institucích. Od počátku proto byla snaha umožnit Evropské unii využívat vojenské kapacity NATO v případě potřeby.

Při projednávání zřizovacích podmínek EBOP se největší neshody objevily v otázce plánovacích kapacit, kdy čtyři evropské státy, Francie, Německo, Belgie a Lucembursko, navrhly vytvoření samostatného operačního plánovacího centra Evropské unie. Spor mezi těmito čtyřmi zeměmi a dalšími státy v čele s Velkou Británií, které se obávaly, aby to neznamenalo první krok v odklonu Evropských států od NATO. Tento spor měl vliv na jednání o ústavní smlouvě a vyřešil se kompromisem až koncem roku 2003. Tato dohoda měla za následek vznik civilně-vojenské plánovací sekce, která spadá do činnosti Rady, která může v případě jednomyslného souhlasu převzít velení nad operací EBOP.

5.2.2 Výzbroj a síly rychlé reakce

Určitá hrozba duplikace je přítomna také při adaptaci evropských armád na hrozby 21. století. Vojenské síly jsou předmětem programů NATO i Evropské unie od devadesátých let. Většina evropských států ale má k dispozici jen jedny síly, které dává

⁴⁰ *Prohlubování spolupráce NATO s mezinárodními organizacemi*. [online]. Praha: NATO Review, 2004. [cit. 28. ledna 2009]. Dostupné na WWW: <<http://www.nato.int/docu/review/2007/issue3/czech/analysis2.html>>.

k dispozici jak NATO, tak i Evropské unie. Z tohoto důvodu je nutná určitá forma koordinace obou reformních procesů.

Kromě programů na vyzbrojování se cíle Evropské unie i NATO překrývají i v programech budování zvláštních jednotek rychlé reakce, které mají být schopny nasazení mimo území členských států a stát se jednou z odpovědí na nové bezpečnostní hrozby. Ozbrojené síly NATO s počtem 25000 vojáků, které jsou schopny nasazení do pěti dnů na dobu 30 dnů nebo více v případě rotace. Ozbrojené síly Evropské unie, které se budou skládat od roku 2010 60.000 vojáků a budou schopny se seskupit do 60 dnů na jeden rok. O probíhajících konzultacích s NATO svědčí i to, že jsou do projektu bojových skupin zapojeny i Norsko, Bulharsko a Rumunsko.

Přednostní pravomoce má NATO v rámci teritoriální obrany. Smlouva o ústavě pro Evropu zahrnuje i vzájemnou obranu členských států, ale tyto státy jsou zavázány Severoatlantické alianci a ta má rozhodující slovo.

NATO musí efektivně spolupracovat s dalšími organizacemi, aby si získalo důvěru nutnou pro úspěch budoucích operací.⁴¹

5.3 NATO a OSN

Skutečnost, že mezinárodní organizace mají různé přednosti a mandáty často pomáhá účelně rozdělit úkoly. Největší předností NATO ve srovnání s ostatními jsou jeho vojenské schopnosti, zvláště zkušenosti s plánováním, organizace a výkon operací, do nichž jsou zapojeny ozbrojené síly spojenců a jejich partnerů.

Aliance vyvíjí i mírovou kapacitu, zejména v oblasti civilního nouzového plánování, obranných aspektů bezpečnostních reforem a partnerských kooperačních programů. NATO není evidentně schopné vykonat celou škálu úkolů nezbytných k vybudování státních struktur a ke společenskému a hospodářskému rozvoji. Rada bezpečnosti OSN hraje zvláštní roli při zajišťování právního rámce pro užití síly mimo sebeobranu v nepředvídaných situacích podle článku 51 Charty OSN a článku 5 Severoatlantické smlouvy NATO. Všichni spojenci se mnohem raději podílejí na mise pod mandátem Rady bezpečnosti OSN.

Aliance navíc považuje vůdčí úlohu OSN při koordinaci multilaterálních stabilizačních a rekonstrukčních operací za velmi žádoucí.

⁴¹ *Evropská unie a NATO*. [online]. Praha: Český informační portál Euraktiv, 2008. [cit. 15. února 2009]. Dostupné na WWW: <<http://www.euractiv.cz/bezpecnost-a-spravedlnost0/link-dossier/evropsk-unie-a-nato>>.

OSN má také jedinečnou schopnost přitahovat finanční zdroje v celosvětovém měřítku.

5.3.1 Zdokonalení spolupráce mezi NATO a OSN

Je mnoho navrhovaných způsobů, jak zdokonalit spolupráci ve vedení operací mezi NATO a OSN, zvláště co se týká organizace plánovacích zasedání, diskusí o lekcích z minulých operací a zlepšování veřejné informovanosti.

Cestou ke zlepšení by mohlo být, například, pořádání seminářů. Zástupci hlavních mezinárodních bezpečnostních organizací by mohli neformálně debatovat o nejdůležitějších překážkách efektivní spolupráce a možných řešeních.

Vojenská akademie NATO v Římě a Vojenský institut NATO v Oberammergau by mohly členům ostatních mezinárodních organizací nabídnout široké možnosti vzdělávání a výcviku. Výměnné pobyty by mohly zlepšit vzájemné porozumění a spolupráci při plnění společných cílů. Severoatlantická aliance by mohla do svých cvičení zapojit členy dalších mezinárodních organizací coby pozorovatele, nebo přímé účastníky.

Lepší spolupráce by se dala uskutečnit vytvořením odtajněné centrální kódované internetové databáze, aby se zamezilo zdvojování úsilí při likvidaci pěchotních a lehkých zbraní, munice a raketových paliv. Součástí podobné databáze by mohly být i informace o správě hranic, plánování, výcviku, atd. Tento program by mohl doplňovat veřejné diplomatické úsilí a tím umožnit zástupcům dalších mezinárodních bezpečnostních organizací lépe porozumět schopnostem a rozhodovacím procesům Severoatlantické aliance.

Radikální koncepty lepší spolupráce mezi OSN a NATO například navrhují společná zasedání NATO-EU-OSN nebo NATO-EU-OSN-OBSE za účelem jednání o probíhajících operacích či mnohostranné stálé pracovníky všech hlavních mezinárodních organizací. Tyto příklady ukazují, co vše by společný přístup mohl zahrnovat. Zdá se však, že určité členské i nečlenské státy NATO a osoby odpovědné za politickou linii některých organizací by nepodpořily ani méně ambiciózní plány.

Některé členské státy v mezinárodních organizacích mají výhrady k tomu, že Severoatlantická aliance přijímá nové politické role. Domnívají se, že formalizování a prohlubování vztahů s OSN se neslučuje s tradičním zaměřením NATO na obranné a vojenské operace.

Další překážkou je skutečnost, že mezinárodní bezpečnostní organizace, navzdory rozdílným kapacitám a mandátům, soupeří do určité míry o finanční zdroje a o získání misí.

I když se zdá, že přizpůsobování a kompromisy budou nadále pokračovat, budování soudržnějších mezinárodních bezpečnostních organizací zůstává stále cílem, o který stojí bojovat.⁴²

⁴² *Prohlubování spolupráce NATO s mezinárodními organizacemi*. [online]. Praha: NATO Review, 2004. [cit. 28. ledna 2009]. Dostupné na WWW: <<http://www.nato.int/docu/review/2007/issue3/czech/analysis2.html>>.

6 PERSPEKTIVY ROZŠIŘOVÁNÍ EVROPSKÉ UNIE A NATO

6.1 Rozšiřování Evropské unie

Stát vstupující do Evropské unie musí splňovat Kodaňská kritéria, o kterých rozhodla Evropská rada 22. června 1993 v Kodani při přípravě na rozšíření Evropské unie a která byla i potvrzena na zasedání Evropské rady v Madridu v prosinci 1995. Člení se do skupin:

- ⇒ **Politická kritéria:** budoucí členský stát Evropské unie musí mít stabilní instituce zajišťující demokracii, právní stát, dodržování lidských práv a práv menšin,
- ⇒ **Ekonomická kritéria:** tento stát musí mít také fungující tržní ekonomiku schopnou se vypořádat s konkurenčními tlaky uvnitř Evropské unie,
- ⇒ **Kritéria přijetí:** země vstupující do Evropské unie musí být schopná přijmout závazky vyplývající z členství, včetně cílů politické, hospodářské a měnové unie.⁴³

6.1.1 Vývoj jednání Turecka s EU

Vztah Evropské unie a Turecka započal v roce 1963, kdy byla podepsána Asociační smlouva, která je zaměřena na odstraňování obchodních bariér. V roce 1963 byla také podepsána Ankarská dohoda zabývající se vytvářením celní unie mezi Evropskou unií a Tureckem. V roce 1987 Turecko podalo Evropské unii žádost o členství, přičemž jeho hlavním cílem je dodržení Ankarské dohody. Tato dohoda byla plně naplněna až v roce 1995. Statut kandidátské země Turecko obdrželo v roce 1999. Rozhovory o vstupu Turecka do Evropské unie započaly v roce 2005 na základě zprávy, která hodnotila splňování Kodaňských kritérií. Tyto přístupové rozhovory budou trvat nejméně 10 let z důvodu celkové připravenosti Evropské unie i Turecka na plnohodnotné členství.

Přijetí Turecka do Evropské unie by představovalo posílení ekonomiky Evropské unie ve světě a ucelilo by stabilitu právního řádu a institucí Turecka. Naopak

⁴³ *Instituce, politiky a rozšiřování Evropské unie*. Informační centrum – delegace Evropské komise v České republice. Praha : Informační centrum Evropské unie, 2001. 159 s.

negativní stránkou plnohodnotného členství je špatný vztah Turecka se svými sousedy a tím zvyšování pravděpodobnosti válečného ohrožení Evropské unie.⁴⁴

6.1.2 Vývoj jednání Chorvatska s EU

V roce 2003 Chorvatsko požádalo o členství v Evropské unii a mandát kandidátské země získalo v roce 2004. V roce 2005 se spustil systém prověřování Evropskou unii.

Chorvatsko má stabilní tržní ekonomiku a po Slovinsku se nejlépe zotavuje z války z bývalých republik Jugoslávie. V roce 2009 by Chorvatsko mělo ukončit přístupová jednání a do Evropské unie by mělo vstoupit v roce 2012. Před vstupem do Evropské unie Chorvatsko řeší:

- ⇒ problematiku korupce,
- ⇒ organizovaný zločin,
- ⇒ prosadit reformy nutné pro přístup do Evropské unie,
- ⇒ vyřešit hraniční spor se Slovinskem.⁴⁵

➤ Vstup Chorvatska spolu s Albánií do NATO

Dne 1. dubna 2009 vstoupili Chorvatsko a Albánie do Severoatlantické aliance. To představuje, rozšíření členských států NATO na 28. O vstupu těchto zemí se rozhodlo na bukurešťském summitu Severoatlantické aliance. V den vstupu předložili velvyslanci obou zemí ratifikační smlouvy ve Washingtonu. Následujícího summit NATO ve Štrasburku a Kehl, který se konal od 3. do 4. dubna, se obě země řádně zúčastnili jako plnohodnotní členové.

Slovinsko a Chorvatsko má spor o námořní hranici, proto nebylo do poslední chvíle jisté, zdali se vstup bývalé jugoslávské země uskuteční. Slovinsko nakonec muselo ustoupit od blokování vstupu a jako poslední členská země NATO vstup Chorvatska schválilo.

⁴⁴ TUNKROVÁ, L., ŠARADÍN, P. *Turecko a Evropská unie : česká a turecká perspektiva*. Olomouc : Univerzita Palackého v Olomouci, 2007. 153 s.

⁴⁵ *Chorvatsko kvůli EU radikálně mění své soudnictví*. [online]. Praha: Český informační portál Euraktiv, 2009. [cit. 22. února 2009]. Dostupné na WWW: <<http://www.euractiv.cz/budoucnost-eu/clanek/chorvatsko-kvuli-eu-radikalne-meni-sve-soudnictvi-005629>>.

6.1.3 Vývoj jednání Makedonie s EU

V roce 2005 udělila Evropská unie Makedonii statut kandidátské země, ale začlenění do EU se předpokládá až na období 2010-2015. Důvodem tak pozdního přijetí jsou doposud nevyřešené překážky vstupu do Evropské unie je spor s Řeckem o názvu Makedonie. Dále Makedonie musí zmírnit etnické spory mezi Makedonci a menšinovými Albánci. Makedonie doposud učinila pokrok v oblastech politických a hospodářských. Vstup do EU se předpokládá v období 2010-2015.

6.1.4 Vztah Švýcarska k budoucímu členství v EU

Švýcarsko podalo přihlášku do Evropské unie v roce 1992, ale v referendu občané odmítli vstup. Důvodem odmítnutí byly obavy ze zvýšení daní a ztráta suverenity.

Dalším krokem Švýcarska vůči Evropské unii byl vznik dohod v roce 2004, které byly výsledkem několikaletého jednání. Tyto dohody se týkají zdanění úspor, přistoupení Švýcarska k Schengenskému prostoru, Dublinské dohody o žadatelích o azyl, obchodu se zemědělskými produkty, účasti v Evropské agentuře na ochranu životního prostředí, spolupráce v oblasti statistiky, účast v programech Média a Média plus a zabránění dvojího zdanění důchodů pracovníků institucí EU, kteří žijí ve Švýcarsku. Za zmínku stojí dohoda o volném pohybu pracovních sil a o zdaňování úroků z bankovních vkladů. V dohodě o volném pohybu pracovních sil si Švýcarsko vyjednálo omezení pohybu pracovníků z nových členských zemí až do roku 2011 a v dohodě o zdaňování úroků z bankovních vkladů, ve které se Švýcarsko zavazuje zdaňovat úroky vkladatelů ze zemí Evropské unie.⁴⁶

6.1.5 Vztah Ruska k rozšiřování Evropské unie

Vztah mezi Evropskou unií a Ruskem, se vytváří od poloviny devadesátých let. Ze strany Evropské unie byly vytvořeny dohody týkající se partnerství, spolupráce a strategie dalších postupů vůči Rusku. Ze strany Ruska byla vytvořena Střednědobá strategie pro rozvoj vztahů mezi Evropskou unií na léta 2000 – 2010. Tato rozsáhlá strategie neobsahuje přesné body postupu jednání mezi Evropskou unií, které by se museli striktně dodržovat. To znamená, že veškeré kroky ruského vedení budou přijatelné a shodné se Střednědobou strategií.

⁴⁶ VINCOUREK, L. *Švýcarsko*. [online]. Praha: Český rozhlas, 2008, [cit. 17. ledna 2009]. Dostupný na WWW: <http://www.rozhlas.cz/evropskaunie/staty/_zprava/519751>. ISSN 1212-5075.

Nejradikálnější změnou vztahů mezi Ruskem a Evropskou unií, bylo rozšíření v roce 2004. Toto jednání Evropské unie působí negativně na vztah s Ruskem, které těžko přijímá slučování zemí, nad kterými mělo vliv, se západní Evropou.

Mezi Ruskem a Evropskou unií je mnoho oblastí, ve kterých lze oboustranně prospěšně spolupracovat. Mnoho těchto oblastí se podařilo dosáhnout a kroky učiněné v tak krátké době vztahů mezi těmito velmocemi lze posuzovat kladně.⁴⁷

6.2 Rozšiřování NATO

Co se týká rozšiřování NATO, je nutné ho uskutečnit správným způsobem, a to potřebuje čas. Proto je nutné vést dialog se zainteresovanými stranami, dříve než je definitivně stanoveno členství. Toho, co se musí prodiskutovat je opravdu mnoho. Jde o vysvětlení úkolů a povinností, nákladů, ale i výhod, jež vyplývají z členství. Dosavadní spojenci v NATO musejí důkladně odhadnout, jak budou noví členové působit na politické a vojenské struktury Aliance. A ti, kdo usilují o členství, musejí pečlivě zvážit, jaké důsledky pro ně členství bude mít: jak to ovlivní jejich politickou a vojenskou situaci a jak oni sami vidí své přispění k celkové bezpečnosti. Tato záležitost se nesmí omezit jen na odborné kruhy, ale musí se stát předmětem debaty širší veřejnosti.⁴⁸

Další rozšiřování Severoatlantické aliance se bude týkat Albánie, Chorvatska a Makedonie. Tyto země se účastní příprav pro plnohodnotné členství v NATO.

6.2.1 Vývoj jednání Makedonie a NATO

Pozitivním krokem Makedonie stát se členem Severoatlantické aliance je poskytování ozbrojených sil a území jako při kosovské krizi pro zájmy NATO.

Ozbrojené síly Makedonie jsou nedostatečné, a proto členství v NATO představuje rychlé východisko z dosavadních problémů. Je zapotřebí, aby Makedonie vykazovala pokrok pro modernizaci a zvýšení počtu své armády. Cílem je vybudovat mobilní armádu o 23 000 osobách v činné službě a s podstatným profesionálním jádrem. Hlavní překážkou reforem jsou hospodářské problémy.⁴⁹

Vstup Makedonie do NATO měl proběhnout 1. dubna 2009 spolu s Albánií a Chorvatskem. Důvodem odkladu členství v NATO je nevyřešený konflikt s Řeckem o

⁴⁷ Kratochvíl, P. *Evropská unie a Rusko: klopýtavě kupředu?*. [online]. Praha: Český informační portál Euraktiv, 2005. [cit. 7. února 2009]. Dostupné na WWW: <http://www.euractiv.cz/cl/2/1103/Evropska_u_nie_a_Rusko_klopytave_kupredu_>.

⁴⁸ MATĚJKA, D. *České republika v NATO*. Praha : Ústav mezinárodních vztahů, 1999. 100 s.

⁴⁹ *Kandidátské země NATO*. [online]. Praha: Informační centrum o NATO, 2007. [cit. 25. ledna 2009]. Dostupné na WWW: <<http://www.nato.cz/kandidati.html>>.

název Makedonie. Severoatlantická aliance se distancuje od řešení tohoto konfliktu a zastává postoj nezasahování, ale pokládá za důležité před vstupem tento problém vyřešit z důvodu možných budoucích rozporů a vytváření destabilizace uvnitř aliance.

6.2.2 Vztah Rakouska k budoucímu členství v NATO

Rozšíření NATO v roce 2004 o sedm nových členů představuje, že tradičně neutrální Rakousko obklopí členové Severoatlantické aliance. Jedinou výjimkou bude poměrně krátká hranice se Švýcarskem a nevýrazným Lichtenštejnskem. Z toho vyplývá, že toto jednání vyvolává v Rakousku obavy o nízkém podílení se na důležitých světových událostech.

Vstup Rakouska do Severoatlantické aliance je blokován konceptem trvalé neutrality z roku 1955. Trvalá neutralita byla definována jako způsob, jak si udržet politickou nezávislost a teritoriální nedotknutelnost. Za porušení tohoto konceptu však lze považovat již vstup Rakouska do OSN.⁵⁰

Zdali koncept neutrality bude stále platit, je v Rakousku řešeno již řadu let. Nikdy se však nedospělo do takového stadia, aby se rozhodující politické síly shodly na potřebě vstupu do NATO. Názor Rakouska je, že vstup do Severoatlantické aliance je stále dost daleko.⁵¹

6.2.3 Vztah Ruska k rozšiřování NATO

Při procesu rozšiřování je potřeba zajistit, aby byla vytvořena bezpečnostní situace, jež poskytne jistotu a důvěru všem zemím, at' již náležejí k NATO, nebo nenáležejí. Zájem Severoatlantické aliance je silné a demokratické Rusko a v něm mít stabilního a spolehlivého partnera. Bude-li se Rusko rozvíjet demokratickým způsobem a bude-li spolupracovat s NATO, těžko by se vyskytl bezpečnostní problém, pro který by se nenašlo řešení. Silná vazba mezi NATO a Ruskem musí být klíčovým prvkem nového evropského bezpečnostního uspořádání. Návrh Rusku je takový vztah, který by umožnil vypořádat se s daleko širším souborem problémů:

- ⇒ předcházet regionálním krizím a konfliktům či je ukončit,
- ⇒ předcházet jadernému šíření,

⁵⁰ *Neutrální státy EU*. [online]. Praha: Český informační portál EurAktiv, 2006. [cit. 12. prosince 2008]. Dostupný na WWW: <<http://www.euractiv.cz/print-version/link-dossier/neutrln-stty-eu>>.

⁵¹ ŽIŽKA, J. *Všichni vstupují do NATO, Rakousko ne*. [online]. Praha: iDnes.cz, 2002, [cit. 17. února 2009]. Dostupný na WWW: <http://zpravy.idnes.cz/zpr_summit.asp?r=zpr_summit&c=A021122_141359_zpr_summit_inc>. ISBN: 1213-5003.

- ⇒ navrhovat společnou strategii pro řešení nových otevřených problémů v bezpečnostní oblasti,
- ⇒ společně rozvíjet kooperace přístupu k evropské bezpečnosti.

Rusko doposud nezaujalo zcela jasný názor k řešení těchto nových problémů. Není možné očekávat, že se takto zásadní proces přizpůsobení odehraje v několika málo letech. Cíl je především pěstovat vztahy NATO a Ruska, jež oběma stranám umožní vypořádat se účinně s problémy, jimž společně čelí. Vytvářet nové dělící čáry v Evropě nebo jiným způsobem izolovat Rusko by bylo historickou chybou. Naopak, je zapotřebí těsně spolupracovat, neboť zdravé a kooperativní partnerství mezi NATO a Ruskem může a musí být zásadním základem bezpečnosti v Evropě.⁵²

⁵² MATĚJKA, D. *Česká republika v NATO*. Praha : Ústav mezinárodních vztahů, 1999. 100 s.

ZÁVĚR

Záměrem mé bakalářské práce bylo nalézt soudržnost jednotlivých členských států s Evropskou unií a NATO v závislosti na pravomocích a povinnostech, na vydávání finančních příspěvků do těchto organizací a na vztahu členských států k EU a NATO.

Rozšiřování NATO je závislé na potřebě Severoatlantické aliance využívat území konkrétního státu pro zlepšení situace a vztahů mezi státy nacházející se v problémové oblasti. Dále záleží na možnostech státu, které NATO může využívat pro plnění úkolů. Stejně tak jako u Evropské unie má nemalý podíl nad rozšiřováním NATO Rusko.

Ve výsledné fázi této práce jsem dospěl k názoru, že vztah členských států NATO i EU funguje bez větších problémů. Tyto organizace jsou si vzájemně prospěšné, spolupracují na zajištění bezpečnosti členskými státy a podporují jejich ekonomický rozvoj.

Problémem je nerovnoměrná výše finančních příspěvků, které musí členské státy vkládat do těchto organizací. Podle některých členských států, jsou i po reformě financí příspěvková pravidla nejasná a nespravedlivá.

Podle mne je jedinou možností jak tento problém vyřešit vytvoření nových příspěvkových pravidel, kde budou výše finančních příspěvků rovnoměrné a relativně stejné s ohledem na rozlohu a počet obyvatel jednotlivých zemí. To však bude možné pouze v případě, kdy bude ekonomická situace ve všech členských státech jednotná nebo alespoň bez větších rozdílů.

Myslím si, že vyrovnaní ekonomické síly jednotlivých zemí může nastat. Aby se tomu tak stalo, doporučil bych zastavit další rozšiřování těchto organizací. Pomoci by mohlo i dlouhodobější pozastavení přijímání nových států, avšak nesmělo by se přestat pracovat na již zavedených fungujících vztazích. Tyto organizace by měly projevit větší snahu o navázání dalších funkčních vztahů s nečlenskými zeměmi, aby se rozvíjela solidarita mezi EU, NATO a nečlenskými zeměmi.

Stalo se tradicí, že pro vstup do Evropské unie je nutné členství v NATO. Vstup zemí Evropy do Severoatlantické aliance dokázal, že jsou schopny začít novou éru v uskutečňování své bezpečnosti a svých zájmů prostřednictvím reorganizace svých ozbrojených sil. Tato reorganizace je neustále probíhající proces měnící se podle okolních podmínek.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Literární zdroje

1. BĚLINA, P. *Dějiny evropské civilizace II*. Praha : Paseka, 1995. 372 s. ISBN 80-7185-010-14.
2. FIDLER, J., MAREŠ, P. *Dějiny NATO*. Praha : Litomyšl : Paseka, 1997. 243 s. ISBN: 80-7185-145-0.
3. HAD, M. *Druhý a třetí pilíř Evropské unie*. Praha : Ústav mezinárodních vztahů, 2001. 86 s. ISBN: 80-86345-06-8.
4. HAD, M., STACH, S., URBAN, L. *Česká republika v Evropské unii: členství, přínosy, výzvy*. Praha : Linde, 2006. 200 s. ISBN: 80-7201-611-3.
5. *Institute, politiky a rozšiřování Evropské unie*. DELEGACE EVROPSKÉ KOMISE V ČR. Praha : Informační centrum Evropské unie, 2001. 159 s.
6. JANÍČEK, L. *Evropská unie: instituce, ekonomika, bezpečnostní a sociální politika*. Praha : Computer Press, 2002. 294 s. ISBN: 80-7226-819-8.
7. KRÁTKÝ, K. *Česká republika a Organizace spojených národů*. Praha : Ústav mezinárodních vztahů, 1995. 62 s. ISBN: 80-85864-15-0.
8. KŘÍŽ, Z. *Adaptace Severoatlantické aliance na nové mezinárodní bezpečnostní prostředí*. Brno : Mezinárodní politologický ústav Masarykovy univerzity, 2006. 217 s. ISBN: 80-210-4218-4.
9. LACINA, K., RÝZNAR, L., MANDYSOVÁ, I. *Evropská integrace*. Pardubice : Univerzita Pardubice, 2002. 121 s. ISBN: 80-7194-324-X.
10. MATĚJKA, D. *Česká republika v NATO*. Praha : Ústav mezinárodních vztahů, 1999. 100 s. ISBN: 80-85864-60-6.
11. NÁLEVKA, V. *Světová politika ve 20. století II*. Praha : Nakladatelství Aleš Skřivan, 2000. 270 s. ISBN: 80-902261-4-0.
12. ŠEDIVÝ, J. *Dilema rozšiřování NATO*. Praha : Ústav mezinárodních vztahů, 2002. 152 s. ISBN 80-86506-17-7.
13. TICHÝ, L. *Dokumenty ke studiu evropského práva*. Praha : Linde, 2006. 912 s. ISBN: 80-7201-573-7.
14. TICHÝ, L. *Smlouva o Evropské unii*. Praha : Victoria Publishing, 1994. 345 s. ISBN: 80-85865-02-5.

15. TUNKROVÁ, L., ŠARADÍN, P. *Turecko a Evropská unie : česká a turecká perspektiva*. Olomouc : Univerzita Palackého v Olomouci, 2007. 153 s. ISBN 978-80-244-1875-9.

Elektronické zdroje

1. *Členské země NATO*. [online]. Praha: Informační centrum o NATO, 2004. [cit. 20. října 2008]. Dostupné na WWW: <<http://www.nato.cz/clenove.html>>.
2. *Ekonomické náklady a přínosy alianční spolupráce pro ČR*. [online]. Praha: Ministerstvo obrany České republiky, 2004. [cit. 22. března 2008]. Dostupné na WWW: <http://www.army.cz/avis/vojenske_rozhledy/2001_1/117.htm>.
3. *Evropská unie a NATO*. [online]. Praha: Český informační portál Euraktiv, 2008. [cit. 15. února 2009]. Dostupné na WWW: <<http://www.euractiv.cz/bezpecnost-a-spravedlnost0/link-dossier/evropsk-unie-a-nato>>.
4. *Chorvatsko kvůli EU radikálně mění své soudnictví*. [online]. Praha: Český informační portál Euraktiv, 2009. [cit. 22. února 2009]. Dostupné na WWW: <<http://www.euractiv.cz/budoucnost-eu/clanek/chorvatsko-kvuli-eu-radikalne-meni-sve-soudnictvi-005629>>.
5. *Kandidátské země NATO*. [online]. Praha: Informační centrum o NATO, 2007. [cit. 25. ledna 2009]. Dostupné na WWW: <<http://www.nato.cz/kandidati.html>>.
6. *Koncepce NATO*. [online]. Informační centrum o NATO, 2004. [cit. 5. listopadu 2008]. Dostupné na WWW: <<http://www.nato.cz/dokumenty/koncepce.html>>.
7. Kratochvíl, P. *Evropská unie a Rusko: klopýtavě kupředu?*. [online]. Praha: Český informační portál Euraktiv, 2005. [cit. 7. února 2009]. Dostupné na WWW: <http://www.euractiv.cz/cl/2/1103/Evropska_unie_a_Rusko_klopytave_kupredu_>.
8. *NATO má nová rozpočtová pravidla*. [online]. Praha: Informační centrum o NATO, 2005. [cit. 22. března 2008]. Dostupné na WWW: <http://www.natoaktual.cz/na_media.asp?r=na_media&c=A050526_163518_na_media_m02>.
9. *Neutrální státy EU*. [online]. Praha: Český informační portál EurAktiv, 2006. [cit. 12. prosince 2008]. Dostupný na WWW: <<http://www.euractiv.cz/print-version/link-dossier/neutrln-stty-eu>>.

10. *Prohlubování spolupráce NATO s mezinárodními organizacemi*. [online]. Praha: NATO Review, 2004. [cit. 28. ledna 2009]. Dostupné na WWW: <<http://www.nato.int/docu/review/2007/issue3/czech/analysis2.html>>.
11. *Recent trends in military expenditure*. [online]. Stockholm: Stockholm International Peace Research Institute, 2007. [cit. 12. února 2009]. Dostupné na WWW: <http://www.sipri.org/contents/milap/milex/mex_trends.html>.
12. *Reforma rozpočtu EU*. [online]. Praha: Odbor informování o evropských záležitostech Úřadu vlády České republiky, 2008. [cit. 13. dubna 2009]. Dostupný na WWW: <http://www.euroskop.cz/gallery/40/12009-30_10_reforma_rozpoctu.pdf>.
13. *Seznam členských zemí Evropské Unie*. [online]. Praha: Finance.cz, 2006. [cit. 15. dubna 2009]. Dostupné na WWW: <<http://www.finance.cz/evropskaunie/seznamy/clenske-zeme/>>.
14. *Summit NATO - Členské státy NATO*. [online]. Praha: iDnes.cz, 2004, [cit. 20. března 2009]. Dostupný na WWW: <http://zpravy.idnes.cz/zpr_summit.asp?r=zpr_summit&c=A021122_141359_zpr_summit_inc>. ISBN: 1213-5003.
15. *Švýcarsko podepsalo s EU 9 dohod*. [online]. Praha: Český informační portál EurAktiv, 2004. [cit. 27. ledna 2009]. Dostupný na WWW: <<http://www.euractiv.cz/evropa-dnes0/clanek/vcarsko-podepsalo-seu--dohod>>.
15. VINCUREK, L. *Švýcarsko*. [online]. Praha: Český rozhlas, 2008, [cit. 17. ledna 2009]. Dostupný na WWW: <http://www.rozhlas.cz/evropskaunie/staty/_zprava/519751>. ISSN 1212-5075.
16. *Vztahy, které zavazují*. [online], Praha: NATO Review. [cit. 28. ledna 2009]. Dostupné na WWW: <<http://www.nato.int/docu/review/2003/issue3/czech/art2.html>>.
17. ŽIŽKA, J. *Všichni vstupují do NATO, Rakousko ne*. [online]. Praha: iDnes.cz, 2002, [cit. 17. února 2009]. Dostupný na WWW: <http://zpravy.idnes.cz/zpr_summit.asp?r=zpr_summit&c=A021122_141359_zpr_summit_inc>. ISBN: 1213-5003.

SEZNAM ZKRATEK

DPH – daň z přidané hodnoty

EBOP – Evropská bezpečnostní a obranná politika

EU – Evropská unie

FP – finanční perspektiva

HND – hrubý národní důchod

HNP – hrubý národní produkt

NATO – North Atlantic Treaty Organisation (Severoatlantická aliance)

OBSE – Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě

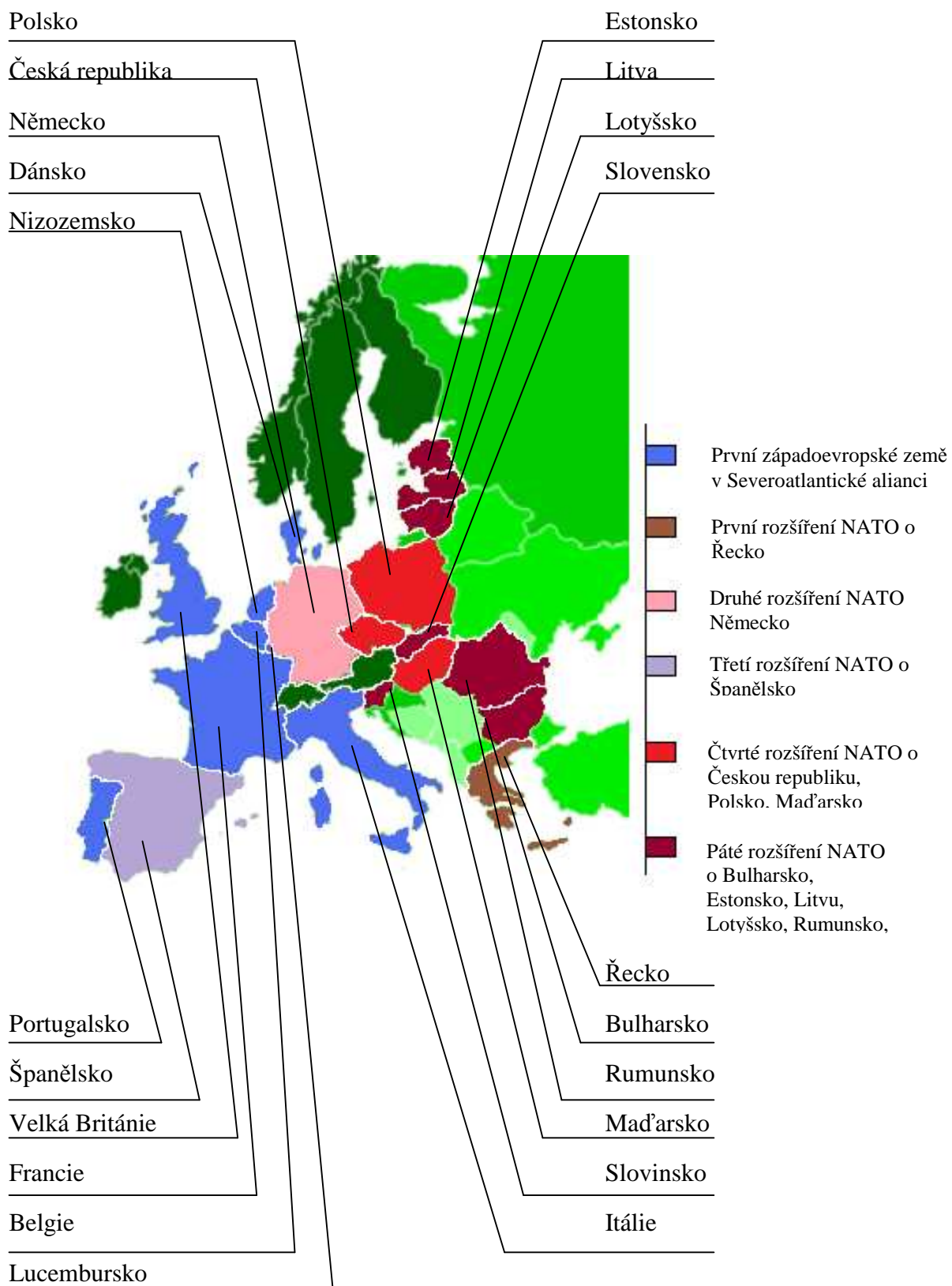
OSN – Organizace spojených národů

ZEU – Západoevropská unie

SEZNAM PŘÍLOH

- I. Mapa Evropy znázorňující členské státy Evropské unie v NATO
- II. Jednotlivé oblasti Finanční perspektivy 2007 – 2013 s vyobrazenými financemi
- III. Finanční příspěvky 19 členských států NATO
- IV. Členské státy Evropské unie v NATO s nejvyššími výdaji na zbrojení v roce 2006

Obrázek č. 1 – Mapa Evropy znázorňující členské státy Evropské unie v NATO

Příloha II.

Tabulka č. 1 – Jednotlivé oblasti Finanční perspektivy 2007–2013 s vyobrazenými financemi⁵³

Financované oblasti	Výdaje (v mil. Euro)
Udržování růstu	433 001
Zemědělství	416 525
Bezpečnost, občanství a spravedlnost	12 221
Vnější vztahy	56 935
Administrativa	56 225
Kompenzace	869
Celkem	974 769

⁵³ *Reforma rozpočtu EU*. [online]. Praha: Odbor informování o evropských záležitostech Úřadu vlády České republiky, 2008. [cit. 13. dubna 2009]. Dostupný na WWW: <http://www.euroskop.cz/gallery/40/1/2009-30_10_reforma_rozpocet.pdf>.

Tabulka č. 2 - Finanční příspěvky 19 členských států NATO⁵⁴

Členský stát	rok přistoupení do NATO	Příspěvek do rozpočtu NATO (v mil. USD)	Členský stát	rok přistoupení do NATO	Příspěvek do rozpočtu NATO v mil. USD
USA	1949	404	Itálie	1949	120
Kanada	1949	78	Island	1949	78
Velká Británie	1949	242	Řecko	1952	12
Francie	1949	253	Turecko	1952	24
Portugalsko	1949	9	Německo	1955	313
Belgie	1949	52	Španělsko	1982	61
Lucembursko	1949	2,4	Polsko	1999	48,8
Nizozemsko	1949	61	Česko	1999	16
Dánsko	1949	78	Maďarsko	1999	11,5
Norsko	1949	32	Celkem	19 zemí	1894,4

⁵⁴ *Summit NATO - Členské státy NATO*. [online]. Praha: iDnes.cz, 2004, [cit. 20. března 2009]. Dostupný na WWW: <http://zpravy.idnes.cz/zpr_summit.asp?r=zpr_summit&c=A021122_141359_zpr_summit_inc>. ISBN: 1213-5003.

Tabulka č. 3 - Členské státy Evropské unie v NATO s nejvyššími výdaji na zbrojení v roce 2006⁵⁵

Členský stát EU a NATO	výdaje na zbrojení (v mld. USD)	výdaje na obyvatele (v USD)	světový podíl
Velká Británie	59,2	990	5 %
Francie	53,1	875	5 %
Německo	37	447	3 %
Itálie	29,9	514	3 %
Španělsko	14,6	336	1 %
Svět celkem	1158	177	100 %

⁵⁵ *Recent trends in military expenditure.* [online]. Stockholm: Stockholm International Peace Research Institute, 2007. [cit. 12. února 2009]. Dostupné na WWW: <http://www.sipri.org/contents/milap/milex/mex_trends.html>.

ABSTRAKT

Jiroušek, J. *Bezpečnostní politika členských států Evropské unie v NATO : bakalářská práce*. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, o. p. s., 2009. 56 s. Vedoucí bakalářské práce Ing. Jiří Dušek a Ing. Ladislav Skořepa Ph.D.

Klíčová slova: Evropská unie, NATO, Západoevropská unie, Washingtonská smlouva, rozšiřování, příspěvky.

Práce se zabývá historií evropské bezpečnosti. Analyzuje vstup jednotlivých členů Evropské unie do NATO. Zkoumá změny ve vztahu Evropské unie k NATO na základě Smlouvy o Evropské unii a zabývá se následky těchto změn. Zabývá se významem členství v Evropské unii i v NATO. Analyzuje příspěvky jednotlivých členů Evropské unie a NATO do společného rozpočtu. Je zaměřena na státy NATO i Evropské unie s největšími výdaji na zbrojení. Shrnuje vztah Evropské unie k jednotlivým světovým organizacím. Navrhuje zlepšení spolupráce OSN a NATO. Analyzuje budoucí rozšiřování Evropské unie a NATO ve vztahu k bezpečnosti. Zkoumá vztah Ruska k rozšiřování Evropské unie a NATO. Je zaměřena na vztah Evropské unie ke Švýcarsku z pohledu možného budoucího členství. Zkoumá vztah NATO a Rakouska.

ABSTRACT

Jiroušek, J. *Security Policy of the EU Member States in NATO : Bachelor thesis.*
České Budějovice: The College of European and Regional Studies, o. p. s., 2009. 56 p.
Supervisor: Ing. Jiří Dušek a Ing. Ladislav Skořepa Ph.D.

Keywords: European Union, NATO, the Western European Union, the Washington Treaty, expanding, contributions.

The work deals with the history of European security. It analyzes the input of individual members of the European Union to NATO. It examines changes in the European Union to NATO on the basis of the Treaty on European Union, dealing with the consequences of these changes. It addresses the importance of European Union membership in NATO. It analyzes the contributions of individual members of the European Union and NATO in the common budget. It is focused on the States, NATO and the European Union with the largest expenditure on armaments. Summarizes the relationship of the European Union to individual global institutions. Proposed to improve the cooperation the United Nations and NATO. It analyzes the future enlargement of the European Union and NATO in relation to safety. It examines the relationship of Russia to the enlargement of the European Union and NATO. It is focused on the relationship of the European Union to Switzerland in terms of possible future membership. It examines the relationship of NATO and Austria.